Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 1967 йил 28 ноябрь, сешанба ◆ № 277 (13.837). ◆ Баҳоси 2 тийин.

МАВСУМ БОШЛАНДИ

УРУҒЛИК ПАХТА ТОЗАЛАШГА КИРИШИЛДИ

Ўзбекистоннинг пахта заводлари бу йилги уруғлик пахтани тозалаш мавсумини бошлаб юбордилар. Селекциячи Л. В. Румшевич етиштирган «108-Ф» навли уруғлик аввалги йиллардагидек келгуси йил кўклам фаслида экиш учун кўп миқдорда тайёрланди. Қишлоқ хўжалик министрлиги ҳозирги пайтда колхоз ва совхозлардан буюртмалар олмоқда. Ана шу навли уруғлик чигит яна кўп талаб қилина бошланди.

«108-Ф» навли чигит йигирма йилдан буён республика далаларида экилиб келмоқда. Бу чигит ўзининг яхши сифатларини йўқотмай, кўп ҳосил олиш имконини берди. Хоразм областида ҳар йили мамлакатимизда энг юқори «оқ олтин» ҳосили олинаётганлиги бежиз эмас. Самарқанд, Сирдарё, Тошкент областлари ва бошқа областлардаги хўжаликларда ҳам «108-Ф» навли уруғлик чигит деярли ҳамма майдонларга экилмоқда.

Бу йил республика пахта майдонларида шу уруғлик чигитдан 2,5 миллион тонна пахта олинди.

(УзТАГ).

ТАСС АХБОРОТИ

1967 йил 28 ноябрдан 30 декабргача бўлган давр ичида Совет Иттифоқида Тинч океанининг марказий координатлари шимолий кенгликнинг 32 градус 15 минут ва шарқий узунликнинг 173 градус 42 минут, шунингдек марказий координатлари шимолий кенгликнинг 18 градус 25 минут ва ғарбий узунликнинг 178 градус 30 минут бўлган ва 40 денгиз миляси радиуси билан чекланган доираси акваторияси районларига учирувчи ракеталар учирилади.

ТАСС шуни айтишга ваколат қилинганки, хавфсизликни таъминлаш учун Совет Иттифоқи ҳукумати Тинч океандаги денгиз ва ҳаво йўлларидан фойдаланувчи бошқа мамлакатларнинг ҳукуматларидан тегишли органларига ҳар куни сутканинг иккинчи ярмида маҳаллий вақт билан соат 12 дан 24 гача акватория ва осмоннинг ана шу районларига кема ва самолётлари кирмаслиги тўғрисида кўрсатма беришларини сўрайди.

ҲОРМАНГ, АЗИЗ ПАХТАКОРЛАР!

ЭНДИГИ ВАЗИФА:

◆ Далалардаги ҳосилни сира нобуд қилмай, охирги граммигача йиғиб-териб олайлик.

◆ Ерларни сифатли шудгорлаб, келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин ҳозирлайлик.

СОЦИАЛИЗМНИНГ ШАРҚДАГИ МАШЪАЛИ

ИЗВЕСТИЯ

Улуғ Октябрдан анча илгариёқ В. И. Ленин айтган эдики, Европа социалистлари Шарқдаги мустамлака ва қарам мамлакатлар халқлари миллий-озодлик ҳаракатининг муваффақиятидан жуда ҳам манфаатдордирлар, империализмга қарши курашнинг умумий фронтида метрополиядаги пролетар ҳаракати билан мустамлакалардаги миллий-озодлик ҳаракати бирлашиши мумкин, мумкингина эмас, ҳатто тарихий зарурат ҳамдир.

Социалистик революциянинг мазлум миллатларнинг ўз озодлиги учун кураши билан бирлашувини таъминлаган биринчи мамлакат Россия бўлди, империализмнинг мустамлакачилик занжирини узиб чиққан звено эса, Шарқда Ўрта Осиё эди.

Улуғ Октябрь момақалдироғи аввало худди шу Ўрта Осиё орқали уйғонган Шарққа бориб етиб, мустамлакачилар эзиб келган барча мазлум халқлар қалбида акс-садо берди.

Ўрта Осиёда янги ҳаёт қурилиши партия ва Советлардан зўр эпчиллик, сиёсий донолик, эҳтиётлик, большевистик принципиаллик ҳамда, Ленин таълим берганидек, маҳаллий урф-одатларни, традицияларни, диний эътиқодларни ҳар томонлама ҳисобга олишни талаб қиларди. Партия топшириғи билан бу ерда М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, Г. К. Оржоникидзе, Я. Э. Рудзутак, М. И. Калинин ва ленинча гвардиянинг бошқа кўпгина вакиллари ишладилар.

Ўзбеклар ва тожиклар, туркманлар ва қирғизлар, қозоқлар ва қорақалпоқлар Россия пролетариати мадади билан, партия, Улуғ Октябрь ғоялари таъсирида Совет ҳокимиятини барпо этишва мустаҳкамлашда унинг душманлари — оқ гвардиячилар, босмачилар, буржуа миллатчиларига қарши ҳаёт-мамот курашида чексиз мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатдилар. Улар она юртларини қайта бунёдга келтириш, унинг қиёфасини ўзгартиришда, социалистик қурилишда мисли кўрилмаган революцион шижоат кўрсатдилар. Бу курашда Ф. Хўжаев, Н. Ойтоқов, А. Раҳимбоев, Н. Тўрақулов, А. Икромов, Й. Охунбобоев, А. Жонгилдин, К. Отабоев, У. Юсупов ва бошқа кўпгина талантли миллий қаҳрамонлар ва халқ раҳнамолари етишиб чиқди.

Ҳаётни революцион асосда қайта қуришда Ўрта Осиё халқларига Россия ишчилар синфи жуда катта ёрдам берди. 1918 йилнинг май ойида ёш Совет давлати ўзининг биринчи, энг катта маблағини — 50 миллион сўмни экономика эҳтиёжига — Туркистонда суғориш ишларини авж олдириш учун ажратди. Граждан урушининг садоси ҳали тинмай туриб, Ўрта Осиёнинг биринчи университети учун профессор ва ўқитувчилар тушган поезд Москвадан Тошкентга қараб йўл олди.

Совет ҳокимияти Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг ўтмишдан мерос бўлиб қолган иқтисодий қолоқлигига барҳам беришни дастлабки кунларданоқ ўз олдига вазифа қилиб қўйди. Ўрта Осиё халқлари ўзларининг кўп асрлик тарихида биринчи марта миллат бўлиб қайта ташкил топдилар ва ўз давлатчилигига эга бўлдилар. Ўзбекистон, Тожикистон, Қирғизистон, Туркманистон, Қозоғистон Совет Социалистик республикалари ва Қорақалпоғистон Автоном республикасининг Совет ҳокимияти 50 йили мобайнидаги тараққиёти ва эришган муваффақиятлари Коммунистик партия ва Совет давлати миллий сиёсатининг чинакам тантанасидир.

Каспийдан Хонтенгригача, Оролдан Копетдоғгача тўртта серқуёш опа-сингил республика далалари ястаниб ётибди. Агар Помирдаги энг юқори нуқта—Ленин чўққисига хаёлан кўтариладиган бўлсангиз ва бу ўлкага назар ташласангиз унинг манзараси олдин кўрганингиздан ҳам бўлакча тасаввур этилади. Эндиликда воҳаларни чўллар ўраб олган эмас, аксинча воҳалар чўлларга ҳужум қилмоқда. Канал — ҳаёт дарёси буюк Қорақумни ҳам кесиб ўтди. Мирзачўлда оппоқ пахта тоғлари ва янги шаҳарлар барпо этилган. Эллик йил ичида деҳқончиликнинг бутун тарихи давомидагидан кўпроқ қурилган сунъий денгизлар ва каналлар водийларни жонлантириб юборди. Чирчиқ, Фарғона, водийларида, Копетдоғ этакларида завод трубалари ва нефть миноралари қад кўтарган, шу ердан Қизилқум ва Қорақум орқали Урал ва Москвага гигант газ магистраллари йўл олади.

Ўрта Осиё республикаларида саноатнинг юздан кўпроқ замонавий тармоғи пайдо бўлди. Бу ерда газ, рангли металлар, олтиннинг мамлакатда жуда бой конлари топилди ва ишга туширилди. Бу ерда самолёт ва тракторлар, янги тўқимачилик машиналари, ва аниқ приборлар, прокат ва кабель, экскаваторлар ва пахтачилик учун машиналарнинг бутун комплекси ишлаб чиқарилмоқда. Ўрта Осиё республикаларининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари 1,5 миллион гектарга яқин суғориладиган ерни ўзлаштирдилар, пахта етиштиришни революциядан илгариги энг яхши ҳосил олинган йилга қараганда 8 баравар кўпайтирдилар. Бугун Совет Иттифоқи жаҳонда энг йирик «оқ олтин» етиштирувчи мамлакатлардан биридир.

Ўзбекистон пойтахти Тошкентдан қувончли хабар етиб келди. Ўзбекистон пахтакорлари ўзларининг юбилей мажбуриятларини бажариб, Ватанга 4 миллион тонна пахта топширдилар. Ўзбекистон пахтакорларининг ютуқлари Ўрта Осиёдаги Совет республикалари социалистик экономикасининг гуллаб-яшнаётганлигидан далолат берувчи янги кўрсаткичдир.

Халқ маорифи даражаси жиҳатидан яқиндагина чоризмнинг ярим феодал мустамлакалари бўлиб келган Ўрта Осиё совет республикалари мамлакатимизнинг анча тараққий этган районлари билан тенглашиб олдилар ва кўпгина юксак тараққий этган капиталистик мамлакатлардан ўзиб кетдилар. Барча республикаларда Фанлар академияси, университетлар, кўплаб институтлар мавжуд. Адабиёт, санъат, халқ ижодиёти гуллаб-яшнамоқда.

Ўрта Осиёдаги Совет республикаларидан кўп сонли ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлилар етишиб чиқди, кўп минглаб ажойиб олимлар, ёзувчилар, рассомлар, артистлар, ишлаб чиқариш новаторлари камолга етди. Улар ўз социалистик миллатларини бутун дунё олдида шараф билан намойиш қила оладилар.

Ўрта Осиёни Шарқда социализм машъалига айлантириш, деган эди В. И. Ленин 1920 йилда, — бу фақат жуда катта ички ишгина бўлиб қолмай, балки жуда катта халқаро аҳамиятга эга бўлган иш ҳамдир.

Совет ҳокимиятининг ярим асрлик тарихи қолоқ халқлар тараққий этган мамлакатларнинг ғолиб ишчилар синфи ёрдами билан қардошларча иттифоқда феодализмдан капитализмни четлаб ўтиб, социализмга муваффақиятли равишда ўтиши мумкинлигини ишонарли равишда тасдиқлаб берди. Бу энг қулай ва бирдан-бир тўғри йўлдир. Совет Ўрта Осиёси республикаларининг ҳаётий амалий тажрибаси Осиё ва Африканинг мустамлакачилик зулмидан яқиндагина озод бўлган ва ўзларининг миллий тараққиёт йўлини танлаётган халқлари учун бирдан-бир намунадир.

Ўрта Осиё цивилизациясининг икки марраси эллик йил ва беш минг йил билан ўлчанади. Бироқ, социалистик ижтимоий тузумнинг табиати шундайки, Ўрта Осиё халқларининг кўп асрлик ҳаёт укладини тубдан ўзгартириб юбориш учун, уларни революцион қайта ўзгаришлар ва тараққиётнинг тўғри йўлига олиб чиқиш учун атиги бешта ўн йилликнинг ўзи кифоя қилди.

1967 йил, 26 ноябрь.

МАРРАГА ЕТДИК.

М. Глауберзон фотоэтюди.

ПРОЛЕТАР ЁЗУВЧИСИ ЮБИЛЕЙИГА

М. Горький туғилган куннинг 100 йиллигини байрам қилишга тайёргарлик кўриш республика комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Юбилей тадбирлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисида Ўзбекистон ССР маданият министри В. Й. Зоҳидов, Министрлар Совети радиоэшиттириш ва телевидение Давлат комитетининг раиси У. Е. Иброҳимов, Ўзбекистон ССР Олий ва махсус ўрта таълим министрининг ўринбосари А. А. Аъзамхўжаев, шунингдек область адабий ташкилотларининг вакиллари ҳисобот бердилар.

Комиссия министрликлар, идоралар ва жамоат ташкилотларига буюк пролетар ёзувчисининг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга тайёргарликни янада кучайтириш юзасидан тавсиялар тақдим этди.

(УзТАГ).

АФҒОН МУТАХАССИСИ — ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНИ

Афғонистондаги Нангарҳар вилоятини ривожлантириш бош бошқармасининг президенти Абдул Ҳакимхон 10 кун мобайнида Ўзбекистонда ирригация қурилиши ва янги ерларни ўзлаштириш билан танишди. У Жалолобод ирригация системаси қурилишида ёрдам кўрсатаётган республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг меҳмони бўлди.

Жаноб Абдул Ҳакимхон афғон ирригаторлари учун лойиҳалар тайёрлашда қатнашаётган «Средазгипроводхлопок» институтида бўлди. Тошкентлик ва москвалик инженерларнинг чизмалари бўйича бир неча иншоот қурилди.

Янги ирригация системаси туфайли 24 минг гектар янги ер жуда катта мевазор боғқа айлантирилади.

Бундай фермаларнинг марказларида бунёд этиладиган посёлкалар, Абдул Ҳакимхоннинг фикрига кўра, ўзи бориб кўрган Мирзачўлдаги совхозларнинг посёлкаларига ўхшаш кўркам бўлади.

(УзТАГ).

Деҳқон бўлсанг ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида кузги шудгорлашнинг бориши тўғрисида 1967 йил 27 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

ОБЛАСТЛАР	(Планга нисбатан процент ҳисобида).
Тошкент	53,3
Хоразм	33,4
Сирдарё	25,9
Фарғона	23,8
Бухоро	20,7
Самарқанд	20,2
ҚҚ АССР	16,5
Қашқадарё	13,7
Андижон	13,3
Сурхондарё	9,1
Республика бўйича	23,2

БЕБАҲО БОЙЛИК

Хоразмликлар изидан

Мирзачўл ерларининг ўзига хос хусусиятлари, тупроқ хоссалари бор. Ҳар қандай қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштирганда ирригация ҳамда мелиорация ишларини кенг кўламда олиб бормасдан туриб, пахтадан мўл ҳосил етиштириш мушкул бўлганидек, Мирзачўлда ҳам ана шу проблемани ҳал этмасдан туриб, экин майдонларининг унумдор бўлишини таъминлаш қийин. Шунинг учун ҳам Коммунистик партия ва Совет ҳукумати Мирзачўлда жуда катта ҳажмдаги сув қурилиши иншоотларини амалга оширишга, тупроқнинг мелиоратив ҳолатини тубдан яхшилашга бениҳоя катта ёрдам кўрсатишмоқда.

Чиндан ҳам ерларнинг мелиоратив ҳолати тартибга солинмаса, тупроқ структураси бузилиши, катта-катта майдонларни шўр босиб кетиши, бинобарин, ҳосилдорликка путур етказилиши турган гап. Ана шуни эътиборга олиб, Мирзачўлда кўплаб очиқ ва ёпиқ зовурлар қазиш йўли билан зах сувлар қочирилмоқда ҳамда қўриқ ерлар қишлоқ хўжалик оборотига киритилмоқда.

Совхозимиз тўғрисида гап борганда шуни айтиш кераки, бу ерда ҳам ана шу тадбирларни амалга оширишга чинакамига киришилган. Бу эса, ўзининг яхши самарасини кўрсатмоқда, пахтадан ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан йил сайин юқори ҳосил олинмоқда. Лоақал юбилей йилидаги кўрсаткичларимизга бир назар ташлайлик.

Эрта баҳорда 7400 гектар майдонга чигитни 90 сантиметр схемаси асосида эккан эдик. Барча майдонларда уруғ тупроқнинг ўз намига қийғос ундириб олинди. Ғўза парвариши юксак агротехника қоидалари асосида ўтказилди. Қатор оралари тракторлар билан меъёрига етказиб ишланди. Культивация қилиш, суғориш, ғўзани озиқлантириш, ҳар бир картанинг хусусиятлари аниқ ҳисобга олинган ҳолда табақалаштириб ўтказилди. Хуллас, пахта етиштириш билан боғлиқ бўлган тадбирларнинг ҳаммаси бир-бирига маҳкам боғланган ҳолда пухта амалга оширилди. Ана шулар натижасида юбилей йилида ҳар йилдагидан улкан хирмон кўтарилишига эришилди.

Мирзачўл шароитида пахта етиштиришни қудратли техникасиз тасаввур қилиб бўлмайди. Қўл кучи жуда кам. Баъзи бўлимларда ҳар бир ишловчи ҳисобига 15-20 гектар ер тўғри келади. Шунинг учун ҳам биз ишнинг оғирини техника гарданига юклаганмиз. Пахта йиғим-терими бошланган кунларда далаларимизда 158 та «зангори кема» жавлон урди. 21 ноябрга қадар 14360 тонна пахта топшириб, планни ошириб бажарган бўлсак, унинг 11808 тоннаси машиналарда териб олинди.

Шуни алоҳида уқтириш зарурки, совхоз бўйича 3600 гектар майдонда қўл меҳнати сарфланмасдан пахта етиштирилди ва ҳосили агрегатларда йиғиштириб олинди. С. Отамуродов, Ш. Худойбердиев, Т. Латипов, Ғ. Дўсанбоев, Н. Эшонқулов сингари жонкуяр дала гвардиячиларининг ҳар бири ўз машиналари бункеридан 150-200 тоннадан «оқ олтин» тўкишди. Совхоздаги механик ҳайдовчиларнинг ҳар бири шу кунга қадар ўрта ҳисобда 78 тоннадан пахта териб берди.

Техникага чин ихлос қўйган Х. Самадов, М. Неъматуллаев, Х. Мирзаев, Э. Эштоев ўртоқлар бошчилик қилаётган бўлимлар ҳосилдорликни гектарига 23-26 центнерга етказдилар. Илғор бригадаларимиз бундан ҳам улкан хирмон кўтардилар. О. Рустамова, И. Болабеков, Н. Қурбонов, Ч. Эртоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг ҳозиргача ҳар гектар ердан топширган пахтаси 30-40 центнерни ташкил этмоқда. Шулар мисолида Мирзачўл шароитида ҳам пахтадан юқори ҳосил етиштириш одамларнинг ҳимматига, ғайратига, ташаббускорлигига, агротехника тадбирларини кунт билан амалга оширишларига, прогрессив усулларни ишлаб чиқаришга дадил жорий этишга, техниканинг кучига таяниб ишлашига боғлиқ эканлиги очиқ-ойдин кўриниб турибди.

Ҳосилдорлик ошган сари даромадимиз ҳам кўпайиб бормоқда. Бу йил ишлаб чиқариш планига кўра, хўжалик бўйича 398 минг сўм соф фойда кўриш кўзда тутилган эди. Бугунги кунда биргина пахтачиликнинг ўзидан қарийб бир миллион сўм соф фойда олдик. Бундан давлат ҳам, ишчиларимиз ҳам катта манфаат кўряпти.

Республикамиз пахта хирмони 4 миллион тоннадан ошиб кетди. Мирзачўл ерларини ўзлаштириш бошқармасига қарашли совхозлар улкан хирмон яратдилар. Бунда совхозимиз ишчиларининг ҳам муносиб ҳиссаси борлиги ҳаммамизни қувонтирмоқда ва янги меҳнат зафарларига отлантирмоқда. Биз давлатга яна 1200 тонна «оқ олтин» топширишни зиммамизга олганмиз. Ишчиларимиз янги мажбуриятни ҳам тезроқ бажариш учун далаларда қаҳрамонона меҳнат қилмоқдалар. Пайкаллардаги сўнгги кўсакларни йиғиштириб олиш келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратиш билан боғлаб олиб борилмоқда. Дала ишлари конвейер усулида ташкил этилган.

Совхозимизнинг кўп йиллик тажрибаси пахта етиштиришни янада кўпайтириш, ҳосилдорликни кескин ошириш, маҳсулот таннархини ҳозирдагига нисбатан бир ярим-икки баравар камайтириш мумкин эканлигини кўрсатмоқда. Коллективимиз бунга эришиш мақсадида хоразмликларнинг ташаббусига қўшилиб, беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини меҳнатда янги муваффақиятларга эришган ҳолда муносиб нишонлаш учун социалистик мусобақани авж олдиришга қарор қилди. Биз пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини тағин ҳам яхшилаш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини химиялаштириш учун янада кўпроқ ғайрат кўрсатиб ишлаяпмиз. Хўжалигимиз 1968 йилда давлатга камида 15 минг тонна «оқ олтин» сотиш, 1970 йилда планда кўзда тутилганидан икки ярим-уч минг тонна кўп маҳсулот етиштириш имкониятига эгадир.

Пахта совхозимизнинг асосий бойлиги ҳисобланади. Пахта қанчалик кўп етиштирилса, бойлигимиз шунчалик ортади, хўжалигимиз экономикаси ва маданияти янада мустаҳкамланади. Бунга эришиш учун қудратли техника қувватидан тўла унум билан фойдаланиш, шўрхок ерларни оби-тобида ювиш, захини қочириш, карталарни текислаш ва йириклаштириш йўли билан тупроқнинг мелиоратив ҳолатини йил сайин яхшилаб бориш, унинг қувватига-қувват қўшиш тадбирларини изчил амалга ошириш талаб этилади. Бу коллективимизнинг қўлидан келади. Совхозимиз дирекцияси ва партия ташкилоти хоразмлик азаматларнинг ташаббусини кенг қўллаб-қувватлаб, беш йилликни муддатидан илгари бажариш учун ҳамма чораларни кўради.

Х. ЛАТИПОВ,
Мирзачўлдаги Акмал Икромов номли 26-пахтачилик совхозининг директори.

ОФАРИН, ПАХТАКОР!

Диёримиз бўйлаб хушхабар тарқалди. «Оқ олтин»имизнинг юбилей йили хирмони 4 миллион тонна бўлди. «Зангори кема»лар бункеридан 1 миллион 550 минг тоннага яқин пахта тўкилди ёки ялпи ҳосилнинг салкам 40 проценти машиналарда терилди. Бу рақамлар киши руҳига ором, қалбига ғурур бағишлайди, пахтакорлик шоншарафини улуғлайди.

Пахтакорларимизни «оқ олтин» ижодкорлари дейдилар. Чиндан ҳам шундай. Лекин улар олтинни ердан қазиб олувчилар эмас, балки уни ўзлари яратадилар. Шу қимматбаҳо дурдонани бунёдга келтириш йўлида ҳар қандай машаққат ва тўсиқлар писанд қилинмайди. Бу йил республикамиз пахтакорларининг жуда оғир синовдан муваффақиятли ўтганликларининг сабаби ҳам ана шундадир. Оби-ҳаво шароити оғир келган бу йил 4 миллион тонналик хирмонни уюш учун мардонавор меҳнат қилинди, прогрессив агротехника моҳирлик билан амалда татбиқ этилди. 130 минг тракторни бошқарган, 27 минг «зангори кема» рулини тутган механизаторлар армияси, азамат пахтакорлар, билимдон хўжалик раҳбарлари ва мутахассислар бир тан-бир жон бўлиб меҳнат қилдилар. Меҳнат қилганда ҳам ижодий меҳнат қилдилар. Бўлмаса, бу йилгидек қийинчиликни енгиш амримаҳол бўлур эди.

Коммунистик партия раҳнамолигида, жонажон Совет ҳукуматининг бениҳоя катта ёрдамида пахтакорларимиз ўз ишларининг чинакам устаси ва донишманди бўлиб етишмоқдалар. Улар мўл ҳосил етиштиришнинг янги усулларини қидириб топмоқдалар. Ҳар бир янгилик улар учун энг яхши қўлланма бўлмоқда. Барча ишлар техника гарданига юкланиб, комплекс механизациялаш йўлидан дадил борилмоқда, деҳқончилик маданияти тобора юксалмоқда. Илғор тажриба билан фан бир-бирига чамбарчас боғланмоқда. Мана шулар туфайли пахтачилигимиз зафарли йўлга тушиб олди. Бу йўл эндиликда пахтакорларимизни олға, фақат олға томон бошлайверади.

Юбилей йили пахтасини етиштириш учун қилинган меҳнат ва курашни кўз ўнгимизга келтирсак шуни кўрамизки, совет пахтакорларига эндиликда оби-ҳаво қийинчилиги, табиий офатлар писанд бўлмай қолди. Шу йил кўклам чигит экиш пайти ва ундан кейинги даврдаги юз берган оғир аҳволларни эслайлик. Жуда катта майдонлар дўл-селда топталди. Ўн минглаб гектар ерга қайтадан чигит экилди. Олди ғўзалар шонага кирган вақтда офат теккан жойларда ҳали чигит кўкариб чиқмаган эди. Бундай оғир ташвиш Фарғона ва Зарафшон водийларида ҳам, Сурхон воҳасида ҳам, Аму бўйларида ҳам содир бўлди. Деҳқонлар устидаги оғирчилик бундай қараганда енгиш сира мумкин эмасдек кўринарди. Шундай пайтда ҳамма ёрдамга отланди. Ўзбекистон партия ташкилоти ва ҳукумати яқиндан раҳбарликни кучайтирди. Пахтакорларимиз барча қийинчиликларни бартараф этиб, ҳамма ерда мўл-кўл «оқ олтин» етиштирдилар. Улар ўз ғайрат ва матонатлари, зўр иродалари билан совет кишилари нимага қодир эканлигини яна бир бор исбот қилдилар.

Партиямиз совет кишиларини бир маррада тўхтаб қолмаслик, ҳамма вақт олға қараб интилиш, янги-янги ютуқларни қўлга киритиш учун курашга ўргатмоқда. Юбилей йилида катта зафар қучган мамлакатимиз меҳнаткашлари билан бир қаторда бизнинг республикамиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳам энди навбатдаги вазифаларни бажаришга дадил отланишлари зарур. Республикамиз деҳқонлари ва чорвадорлари гўшт ва сутдан ташқари, ҳамма тур маҳсулот тайёрлаш бўйича юбилей йили учун белгиланган планларни муддатидан илгари бажардилар. Ҳозирги куннинг энг жанговар вазифаси — пахтани сўнгги кўрагигача тезда йиғиб-териб олиб, давлатга топширишдан, келгуси йил мўл ҳосилига мустаҳкам замин яратишдан, барча соҳада давлат планларини тўла-тўкис бажаришдан иборатдир.

Пахтамиз 4 миллион тоннага етди. Лекин ҳали кураш тўхтагани йўқ. Далада териб олинмаган анчагина ҳосил бор. Кўп меҳнат ва маблағ сарфлаб етиштирилган бу ҳосилни нобуд қилиш жиноятдир. Афсуски, бепарволик ва масъулиятсизлик натижасида баъзи жойларда даладаги ҳосил нобуд бўлмоқда. Бу билан сира келишиб бўлмайди.

Хоразм областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини катта муваффақиятлар билан нишонлаш учун ватанпарварлик ҳаракатини бошлаб бердилар. Уларнинг бу ташаббуси республикамиз барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг оммавий ҳаракатига айланмоғи, келгуси йили мўл пахта ҳосили етиштириш, қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини ҳам янада ривожлантириш учун социалистик мусобақа байроғини баланд кўтармоғимиз керак. Бутун куч ва эътиборимизни Ватаннинг қудратини тағин ҳам оширишга, халқ фаровонлигини яна ҳам кўтаришга, маъмурчиликни тобора кучайтиришга қаратмоғимиз лозим.

Баҳодир қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари, янги зафарлар учун жанговар курашга!

Ҳабиб НУЪМОН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

М. Орифхоновага «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони бериш тўғрисида

Республикада физика-математика фанини ривожлантиришдаги ва юксак малакали кадрлар тайёрлашдаги хизматлари учун Тошкент политехника институти олий математика кафедрасининг мудири профессор Мафура Орифхоновага «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА,
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 25 ноябрь.
Тошкент шаҳри.

Фридрих Энгельс туғилганига 147 йил тўлди

УЛУҒ МУТАФАККИР ВА ДОҲИЙ

Ҳозирги давр ижтимоий ҳаётининг ривожланишида марксча-ленинча фаннинг тутган роли ғоят катта. Марксча-ленинча фан ишчилар синфи ва барча меҳнаткашларнинг туб ҳаётий манфаатлари учун олиб бораётган курашларида, уларга ўз вазифаларини англаб олишга ва пировард мақсад — коммунизм сари комил ишонч билан олға боришга ёрдам беради.

Марксизм асосчиларидан бири Фридрих Энгельс, бундан 147 йил муқаддам Бармен (Рейн вилояти) шаҳрида тўқимачи фабрикант оиласида туғилди. У Эльберфельд гимназиясида таҳсил олди, бироқ уни тамомлай олмай, аввал ўз отасининг корхонасида ишлайбошлади, кейинчалик эса Бремен шаҳридаги йирик савдо фирмасига хизматга жўнатилди.

1842 йилнинг охирида Энгельс коммерция ишларида тажриба орттирмоқ учун Англияга, Манчестерга жўнатилди. Бироқ бу ерда Энгельснинг асосий машғулоти экономикани ва социал муносабатларни ўрганишдан, шунингдек ишчилар ҳаракати билан танишишдан иборат бўлди. Энгельснинг революцион демократизмдан коммунизмга ва идеализмдан материализмга ўтиши ана шу даврга тўғри келади.

1845 йилда инглиз ишчиларининг ҳаётини узоқ вақт кузатганидан ва ўрганганидан кейин Энгельс «Англия ишчилар синфининг аҳволи» деган машҳур асарини ёзди. У ушбу асарида пролетариат капитализмнинг гўркови эканлигини кўрсатиб ўтди. Энгельс пролетариат фақат азоб-уқубат чекаётган синф эмаслигини, балки буржуазияга қарши қатъий кураш олиб бораётган ва у капиталистик қулликдан ўзини озод қилишга қодир синф эканлигини кўра билди.

В. И. Лениннинг сўзлари билан айтганда: «пролетариат фақат азоб-уқубат тортувчи синфгина эмас; пролетариат кечираётган жуда оғир иқтисодий аҳвол уни жадал билан илгари суради ва уни ўзини тамомила озод қилиш учун кураш олиб боришга мажбур этади, деб ҳаммадан олдин айтган киши Энгельс эди».

1844 йилнинг кузида Парижда Энгельс Маркс билан шахсан учрашади. Бунгача эса у хат орқали алоқа ўрнатган эди. Ишчилар синфининг икки улуғ йўлбошчиси ва устозининг самимий ва жозибали дўстлиги ана шу вақтдан бошланади.

Маркс ва Энгельснинг энг яқин шогирдлари ва сафдошларидан бири Поль Лафарг: «Ҳамма нарсани улар ўртага қўйишган эди: пулларини ҳам, билимларини ҳам биргаликда баҳам кўришар эди» деб ёзган.

Маркс билан Энгельснинг пролетариат ва барча меҳнаткашларни озод қилиш ишига садоқатга асосланган дўстлиги ишчилар синфининг илмий идеологиясини ишлаб чиқиш учун, шунингдек буржуа идеологиясига қарши кураш олиб бориш учун ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Маркс ва Энгельс Парижда 1845 йилда «Муқаддас оила» асарларини биргалашиб ёздилар. Улар бу асарларида революцион материалистик социализм асосларини баён қилиб бердилар. Маркс ва Энгельс 1845 — 1846 йилларда иккинчи — «Немис идеологияси» асарини ёздилар. Улар бу асарларида Фейербахнинг метафизик материализмини, ёш гегельчиларнинг қарашларини ва «чин социализм»ни танқид қилдилар. «Чин социализм» намояндалари синфий қарама-қаршиликларни муросага келтириш фикрини илгари сурдилар. Маркс ва Энгельс «Немис идеологияси»да ўзларининг дунёни ўзгартиришга қаратилган янги дунёқарашлари асосларини ифодалаб, диалектик ва тарихий материализмнинг асосий принципларини ҳамда илмий социализмнинг қоидаларини баён қилиб бердилар.

Маркс ва Энгельснинг «Коммунистик партия манифести»ни яратганликлари шундан кейинги энг муҳим воқеа бўлди. Бу асарда Лениннинг таъбири билан айтганда, янги дунёқараш доҳиёна равшан ва ёрқин тавсифлаб берилди, бу асарда пролетариат диктатураси тўғрисидаги таълимотнинг асослари, унинг янги, коммунистик жамият ижодчиси сифатида тутган оламшумул-тарихий революцион роли тўғрисидаги таълимотнинг асослари яратилди.

Буюк революцион назария Маркс номи билан — марксизм деб ҳақли равишда аталадиган бўлди. Бироқ Маркснинг номи билан унинг сафдоши ва дўсти Энгельснинг номи ҳам чамбарчас боғлангандир. Энгельснинг марксча назарияни ривожлантиришда тутган роли бениҳоя катта. Марксизмнинг барча таркибий қисмларини: диалектик ва тарихий материализмни, марксча сиёсий иқтисод ва илмий коммунизм назариясини мустақил ишлаб чиқиш ва асослаб беришда Энгельснинг хизмати жуда буюкдир.

Марксизм фалсафасини ҳар тарафлама асослаш ва ривожлантиришда Энгельс жуда катта роль ўйнади. Энгельснинг «Анти-Дюринг», «Людвиг Фейербах ва немис классик фалсафасининг охири», «Оила, хусусий мулк ва давлатнинг келиб чиқиши» сингари асарлари марксча фалсафанинг моҳияти ва аҳамиятини классик баён қилиш намунаси бўлиб қолмоқда.

Энгельс фалсафанинг асосий масаласини баён қилиб берар экан, ўтмишдаги ҳисобсиз мактаблар ва системаларда ҳаракат қилишнинг фалсафа компосини яратди, унинг синфий хусусиятини очиб берди. Энгельс материалистик диалектика, билиш назарияси ва диалектик мантиқнинг энг муҳим масалаларини ижодий ривожлантирди.

Диалектик материализм ғояларини табиийёт билимларига тадбиқ этишда ва табиийёт билимларининг маълумотларини умумлаштиришда Энгельснинг хизмати айниқса салмоқли бўлди. Энгельснинг «Табиат диалектикаси» номли машҳур асари унинг олиб борган илмий машғулотлари ва ҳаётий кузатишларининг маҳсулидир.

Энгельс асарларида жамият ва унинг ривожланиш қонунлари тўғрисидаги марксча фанни ишлаб чиқди. У ана шу фанни ишлаб чиқиш жараёнида тарихни материалистик тушуниш тўғрисидаги сохта тасаввурларни танқид қилишга кўп эътибор берди. Энгельс кишилар ҳаётида иқтисодий шароитларнинг ҳал қилувчи роль ўйнаши ғояларнинг ролини, шунингдек шахснинг тарихдаги ролини озгина бўлса ҳам камсита олмайди, деб исбот қилади. У тарихий материализмнинг устқурманинг базисга қайта таъсири тўғрисидаги, илғор сиёсий муассасалар ва илғор ғояларнинг жамият ҳаёти ва тараққиётига таъсири ҳақидаги энг муҳим қоидасини майдонга ташлади ва асослаб берди.

Энгельс томонидан қўйилган ва ишлаб чиқилган миллий масала жуда муҳим аҳамиятга эга. «Бошқа халқларни эзувчи халқ озод бўлиши мумкин эмас» деган эди Энгельс. У революцион демократиянинг миллий озодлик ҳаракати билан иттифоқи зарурлиги ғоясини илгари сурди.

Маркс ва Энгельс миллий масалани буржуазия ағдариб ташланиши натижасидагина туб ҳал қилиш мумкинлигини, социалистик революциягина миллий зулмга хотима бера олишини олдиндан айтиб бердилар.

Энгельснинг иқтисодий қарашлари унинг ғоят катта назарий меросида улкан ўрин эгаллайди. Энгельс кўпгина асарларида Маркснинг иқтисодий таълимотини баён қилади ва ривожлантиради. Маркс вафотидан кейин Энгельс Маркс ниҳоясига етказа олмаган «Капитал»нинг II ва III томларини мислсиз меҳнат қилиб тугаллайди. Ленин Энгельснинг ана шу катта ишига баҳо берар экан «Капитал»нинг ана шу икки томи ҳақиқатан икки кишининг: Маркс билан Энгельснинг қилган меҳнатидир» деб ёзди.

Энгельс энг буюк мутафаккир ва қомусий ақл-заковат эгаси бўлган киши эди. У файласуф-олим, иқтисодчи, табиийёт фанлари ва ҳарбий ишнинг, тарих, адабиётнинг забардаст билимдони эди, у йигирмага яқин тилни билар эди. Энгельснинг илмий ҳаваслари ва билимлари хилма-хил эканлигини унинг замондошлари ҳам таъкидлаб ўтишган. Бу ўринда Элеонора Маркс — Эвелингнинг қуйидаги сўзларига эътибор берайлик: Энгельс билимларининг хилма-хиллиги жуда ҳайратда қоларлидир. У қизиқмаган бирор соҳа йўқ. Табиийёт, химия, ботаника, физика, филология, сиёсий иқтисод ва ниҳоят, ҳарбий тактика. Энгельснинг 1870 йилда, Франция — Пруссия уруши вақтида «Пэлл — Мэлл Газетт»да эълон қилинган мақолалари ҳамманинг диққат-эътиборини ўзига жалб қилди, зотан у Седан бўйидаги жангнинг охири нима бўлишини ва Француз армиясининг тор-мор этилишини олдиндан аниқ башорат қилди.

Марксизм асосчилари революцион фаннинг ижодкорлари бўлишлари билан бирга, айни вақтда пролетариат курашининг амалий йўлбошчилари, унинг революцион партиясини тузувчилар сифатида ҳам майдонга чиқдилар. Маркс ва Энгельс ўтган асрнинг 40-йилларидан бошлаб илмий революцион назария билан қуролланган Коммунистик партияни вужудга келтириш ва мустаҳкамлаш учун шиддатли кураш олиб бордилар. Шундай қилиб, уларнинг зўр шижоат кўрсатиб олиб борган чуқур назарий ишлари пролетариатнинг революцион партиясини бунёд қилиш соҳасидаги амалий иш билан узвий уйғунлашиб кетди.

Маркс билан бирга Энгельс ишчилар синфининг биринчи сиёсий ташкилоти — «Коммунистлар союзи»нинг ташкилотчиси ва раҳбари бўлди. 1847 йилда Энгельс «Коммунистлар союзи» программасининг лойиҳаси — «Коммунизм принциплари»ни, кейин эса Маркс билан биргаликда машҳур программ ҳужжат — «Коммунистик партия манифести»ни ёзди.

Энгельс 1864 йилда тузилган I Интернационалда катта иш олиб борди. У Маркс билан биргаликда прудончиларга, инглиз тред-юнионларининг йўлбошчиларига, бакунинчиларга ва Интернационалнинг бошқа душманларига қарши шафқатсиз кураш олиб борди. Маркс ва Энгельс I Интернационалнинг раҳбарлари сифатида Париж коммунасини қизғин табрикладилар ва унга ёрдам ҳамда мадад кўрсатдилар.

Маркс вафотидан кейин Энгельс Европа ва АҚШдаги деярли барча мамлакатлар социалистик ташкилотларининг маслаҳатчиси ва раҳбари бўлиб қолди. Унинг маслаҳатлари социалистик партияларга курашнинг тўғри метод ва формаларини ишлаб чиқишга ёрдам берди. Айни бир вақтда у ишчи партияларида ва Интернационалда оппортунизмга қарши шафқатсиз кураш олиб борди. Энгельснинг «1891 йилги социал-демократия программаси лойиҳаси танқидига доир» деган асари унинг оппортунизмга қарши олиб борган курашидан далолат берувчи муҳим ҳужжат саналади.

Энгельс халқаро ишчилар ҳаракатига раҳбарлик қилар экан, марксча назариянинг поклиги ва яхлитлиги учун, марксизм назарияси догма бўлмай, балки ҳаракат дастури сифатида қабул қилиниши учун кураш олиб боришга алоҳида эътибор берди. «Бизнинг назариямиз, — деб ёзган эди у, — ёдлаб олиш ва кўр-кўрона такрорлаш керак бўлган догма эмас, балки тараққиёт назариясидир». У марксизм принципларини ҳар қайси мамлакат шароитларига тадбиқ этишга конкрет ижодий ёндошиш кераклигини таъкидлади.

Маркс ва Энгельс абадий барҳаёт таълимот яратдилар. Улар ўз асарларида коммунизм — хаёлпарастларнинг уйдирмаси бўлмай, балки пировард мақсад ва ҳозирги замон жамияти тараққиётининг зарур натижаси эканлигини кўрсатиб бердилар. Маркс ва Энгельснинг КПСС ва бошқа марксчи-ленинчи партиялар ижодий ривожлантираётган таълимоти бутун ер юзида зафарли юришини давом эттирмоқда, миллион-миллион меҳнаткашларни коммунизм учун курашга илҳомлантирмоқда.

Марксизм эндиликда Энгельс ҳаёт маҳалида бўлганидек, фақат назария бўлиб қолаётгани йўқ: марксизм эндиликда воқеликка айланди. Социализм ва коммунизм йўлидан бораётган озод ва тенг ҳуқуқли халқларнинг ҳамкорлиги бўлмиш жаҳон социализм системаси унинг моддий ифодасидир. Маркс ва Энгельс яратган, Ленин ижодий ривожлантирган фан коммунизм қурувчиси — совет халқининг буюк муваффақиятларида, социалистик мамлакатлар халқларининг ғалабаларида, жаҳон коммунистик ҳаракатида яшамоқда, тантана қилмоқда.

Марксизм-ленинизм ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг туб манфаатларини ифодалайди. Бутун социалистик лагерь каби СССР нинг ҳам куч ва қудрати ўсиб бораётганлиги, миллий озодлик революциялари кенг авж олаётганлиги, капиталистик мамлакатларнинг ишчилар синфи империалистик реакцияга қарши курашда янгидан-янги муҳим марраларни эгаллаётганлиги бунга ёрқин далил бўла олади.

Бутун дунё ишчилар синфи, меҳнаткашлари марксизм-ленинизм байроғи остида ҳал қилувчи ғалабаларни қўлга киритдилар. Инсоният Маркс — Энгельс — Лениннинг абадий барҳаёт ғоялари байроғи остида порлоқ келажак — коммунизмга бормоқда.

Қ. БУРОНОВ,
фалсафа фанлари кандидати.

ХУШХАБАРЛАР

ЯНГИ ГАЗ МАНБАИ

Нукусдан хушхабар келди: Уст-Юртда яна 2600 метр чуқурликда 250 атмосфера босимида қудратли газ фонтани отилиб чиқди. Бир суткада 210 минг кубометр газ берадиган қудуқ Шохпахта манбаи запасларини 35 миллиард кубометр кўпайтирди. Бу қудуқни «Каракалпакнефтегазразведка» трестига қарашли Уст-Юрт экспедициясининг Билол Муртазоев бошлиқ бригадаси муддатидан илгари пармалади.

Бу ерда уч йил ичида пармаланган 12 қудуқдан саккизтаси кўп миқдорда саноат газини берди. Шу билан Шохпахта газ майдонини қидириш ишлари тугалланади. Шохпахта кони Бухоро — Урал газ қувурини бир неча йил давомида газ билан таъминлаб туриши мумкин.

МЕҲНАТ — РОҲАТ

Анорбой Жуманов Шаҳрисабз районидаги «Ленинград» колхозининг пахта далаларида 25 йил давомида трактор бошқарди.

Сўнгра трактор рулини станокка алмаштириб, ремонт устахонасида ишлай бошлади. У ўз тракторини ўғли Воҳиджонга топширди. Воҳиджон ёзда ғўзага яхши ишлов берди ва мўл пахта ҳосили етиштирди. Терим бошланганида «зангори кема» бошқарди. У билан бирга хотини Савринисо ҳам меҳнат қилди. Уларнинг иккалови «зангори кема»ларининг бункерларидан 200 тонна «оқ олтин» тўкишди. Меҳнат оилага бахт-иқбол келтирмоқда.

ҚИЗИЛҚУМДА УРУҒ ЙИҒИМИ

Қизилқумда саксовул ва черказ уруғи йиғила бошланди. Чимбой ўрмон хўжалиги ходимлари Жонадарё массивида бир неча тонна уруғ йиғиб қўйишди.

ТАСС АХБОРОТИ

«КОСМОС-193» ПАРВОЗДА

1967 йил 25 ноябрда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-193» учирилди.

Сунъий йўлдошга ўрнатилган илмий аппаратлар 1962 йил 16 мартда ТАСС эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттиради.

Йўлдошда илмий аппаратлардан ташқари қуйидагилар бор: 19,995 мегагерц частотада ишлайдиган радио передатчик; орбита элементларини аниқ ўлчаб берадиган радио система; асбоблар ва илмий аппаратларнинг иши тўғрисидаги маълумотларни ерга юбориб турадиган радиотелеметрик система.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Олинаётган маълумотларни координациялаш-ҳисоблаш маркази ишлаб чиқмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

С. А. ВОРОНОВАНИ «ЖАМОАТ ТАРТИБИНИ САҚЛАШДАГИ АЪЛО ХИЗМАТИ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши курашдаги хизматлари учун Фарғона шаҳар ижроия комитети милиция бўлими ҳузуридаги ведомствога қарашли бўлмаган қоровуллик бўлимининг қоровули марҳума Софья Антоновна Воронова СССР Олий Совети Президиуми номидан «Жамоат тартибини сақлашдаги аъло хизмати учун» медали билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА,
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 25 ноябрь.
Тошкент шаҳри.

* * *

С. А. Воронова автомобиль трести автобазаси ва омборларини қўриқлаш вазифасини бажараётган пайтда маст ҳолда мотороллер ҳайдаб йўл қоидаларини бузган Емашевдан милиция лейтенанти Қирғизов тортиб олган мотороллерни ўз қоровуллигига олди. Емашов тунда Воронова олдига келди ва зўравонлик қилиб ундан мотороллерни тортиб олмоқчи бўлди. Воронова жиноятчи билан мардонавор олишди, лекин яккама-якка олишувда Емашов уни бўғиб ўлдирди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИ «ЁНҒИНДА ЖАСОРАТ КЎРСАТГАНЛИГИ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ёнғинни ўчиришда ва давлат мулкини сақлаб қолишда кўрсатган жасорати, фидокорлиги ва журъати учун қуйидагилар СССР Олий Совети Президиуми номидан «Ёнғинда жасорат кўрсатганлиги учун» медали билан мукофотлансин:

1. Оддий солдат Бабич Иван Димитревич.
2. Ефрейтор Қаландаров Ҳамроқул.
3. Сержант Коваленко Петр Семёнович.
4. Ефрейтор Кульбеда Валерий Александрович.
5. Оддий солдат Лимарев Николай Алексеевич.
6. Ефрейтор Назаров Абдураҳим
7. Младший сержант Обезьянский Виктор Николаевич.
8. Оддий солдат Шаталов Михаил Васильевич.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА,
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 25 ноябрь.
Тошкент шаҳри.

* * *

1967 йил 22 июлда автотранспорт колоннаси территориясида ёнғин чиқди.

Сержант П. С. Коваленко, младший сержант В. Н. Обезьянский, ефрейторлар Ҳ. Қаландаров, В. А. Кульбеда, А. Назаров ва оддий солдатлар И. Д. Бабич, Н. А. Лимарев ва М. В. Шаталовлар ўз ҳаётларини хавф остида қолдириб бўлса-да, ёнғинни ўчиришда фаол қатнашдилар. Ёнғинни ўчирдилар ва иморатларни, мол-мулкни, машиналарни ёнғиндан сақлаб қолдилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

М. ҲАМРОЕВ, Б. ШАРИПОВ ВА Ҳ. ЮСУПОВНИ «ЁНҒИНДА ЖАСОРАТ КЎРСАТГАНЛИГИ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ёнғинни ўчиришда ва давлат мулкини сақлаб қолишда кўрсатган жасорати, фидокорлиги ва журъати учун қуйидагилар СССР Олий Совети Президиуми номидан «Ёнғинда жасорат кўрсатганлиги учун» медали билан мукофотлансин.

Ҳамроев Музаффар — Бухоро шаҳар профессионал ўт ўчириш командаси бўлимининг командири

Шарипов Воймурод — Бухоро шаҳар профессионал ўт ўчириш командаси қоровуллигининг бошлиғи.

Юсупов Ҳол — Бухоро область Ғиждувон посёлкасидаги профессионал ўт ўчириш командасининг жангчиси.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА,
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 25 ноябрь,
Тошкент шаҳри.

* * *

1967 йил 2 августда Бухоро областининг Ғиждувон районидаги Қизилтепа станциясида «Узсельхозтехника» область базасининг кучли таъсир қилувчи заҳарли дориворлар омборида ёнғин чиқди. Натижада баланд ҳароратдан заҳарли дориворлар солинган бочкалар портлаб кетди.

М. Ҳамроев, Б. Шарипов ва Ҳ. Юсупов ёнғин юз берган жойга етиб келдилар, мураккаб шароитда ҳаётларини хавф остида қолдириб ёнғинни ўчиришда фаол қатнашдилар ва атрофдаги омборхоналарга ўт тарқалиши олдини олдилар. Шундай қилиб жуда кўп материаллар сақлаб қолинди.

Пойтахтимизда астрономия институти учун янги бино барпо этилди. Суратда: шу бинонинг кўриниши. Ўнг томондаги деворда «қуёш соати» тасвирланган.

И. Глауберзон фотоси.

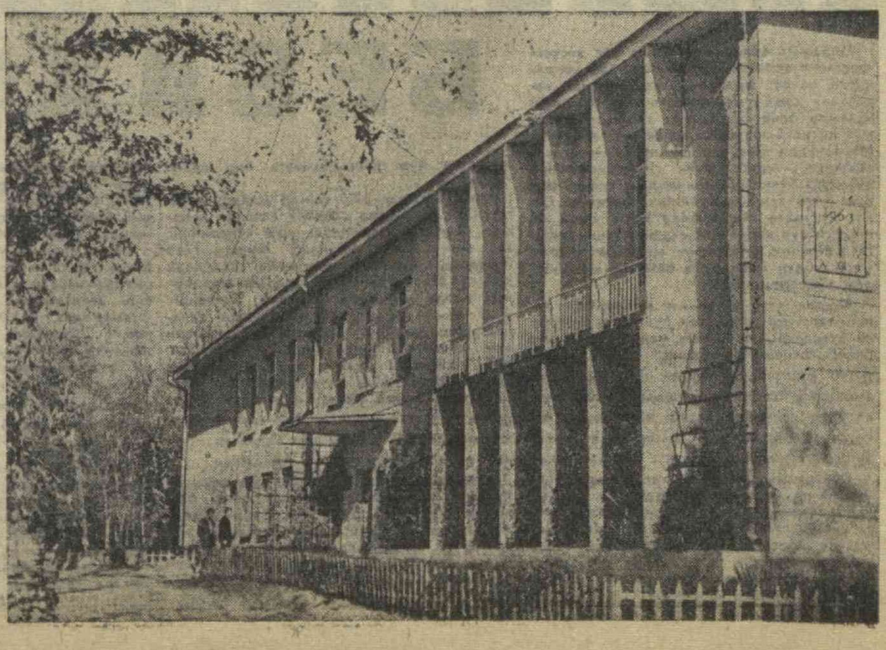

ТЕМИР ЙЎЛЧИЛАР ПОСЕЛКАСИ

Қўнғирот — Бейнау темир йўл шохобчаси қурилиши учун ҳозирлик ишлари кучайтириб юборилди. Шу кеча-кундузда Қорақалпоғистон АССРнинг Адай қишлоғига яқинроқ жойда янга киришилди. Бу посёлка барпо этишёлкада темир йўл шохобчасини барпо этувчилар яшайди.

260- кўприк қурилиши поезди коллективи посёлка тиклашни жадаллаштирмоқда. Келгуси йили бу ерда 3 минг оила истиқомат қиладиган шаҳарча қад ростлайди. Ҳозирнинг ўзидаёқ янги кўчалар очилиб, икки томонига қўш квартирали стандарт уйлар қурилди. Йилига 10 минг кубометр темир-бетон буюмлари ишлаб чиқарадиган завод қурилмоқда.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЧОРВАДОРЛАР МАМНУН

Чироқчи районидаги Охунбобоев номли совхоз чорвадорлари шаҳарчаси — Чияли тобора обод ва чароғон бўлаётир. Юбилей йилида чўпон-чўлиқлар оиласидан қарийб 150 хўжалик янги уйларга кўчиб кирди. Яқинда бу ерда маданият саройи ишга туширилди. Шунингдек, маиший хизмат кўрсатиш комбинати фойдаланишга топширилди. Унда тикувчилик, этикдўзлик устахоналари, сартарошхона, суратхона бор. Байрам арафасида Нонхўр ва Зўм қишлоқлари электрлаштирилди ва водопроводлаштирилди. Совхозда электр станция қурилди.

«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз Тошкент областидаги илғор хўжаликлардан бири. Бу ерда пахта етиштириш йил сайин кўпайиб бормоқда. Ҳозир дала ишлари конвейер усулида ташкил этилган. Механизаторлар жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилишяпти. Фотомухбиримиз И. Глауберзон шу колхоз далаларида бўлиб, кузги шудгорлаш пайтини ва илғор механизатор Эрмат Қурбонбоевни суратга олиб қайтди. Ўртоқ Э. Қурбонбоев ер ҳайдаш нормасини кунда ошириб бажариб, бошқаларга ўрнак кўрсатмоқда.

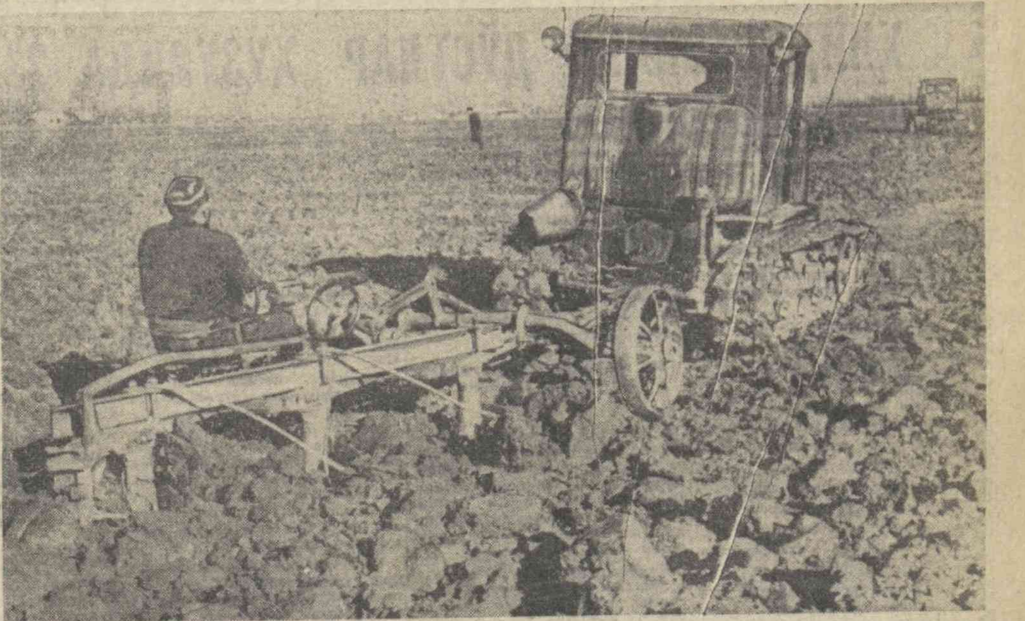

ТАРАДДУД

АЛИШЕР НАВОИЙНИНГ 525 ЙИЛЛИК ЮБИЛЕЙИ ОЛДИДАН

Ўзбек адабиёти хазинасини ўлмас асарлар билан бойитган, номлари тиллардан-тилларга, диллардан-дилларга кўчган ажойиб классикларимиз бор. Буюк Алишер Навоий эса, ана шу сўз усталари орасида алп сиймодир. Ўзбек адабиёти тарихини бу буюк қалам соҳибисиз тасаввур этиб бўлмайди.

Келгуси йилнинг май ойида гениал шоирнинг 525 йиллик юбилейи бўлади. Юбилей комиссияси шонли санани муносиб нишонлаш учун самарали иш олиб бормоқда. Бу борада белгиланган ғоят катта тадбирларни амалга оширишда Навоий юбилейини ўтказиш республика Комитети ташкилот бюросининг раҳбари, филология фанлари доктори, профессор Ҳамид Сулаймонов раҳбарлигидаги бюро аъзолари диққатга сазавор ишларни қилаётирлар.

Шуни қувонч билан таъкидлаш керакки, юбилей муносабати билан Навоийнинг ўн томлик танланган асарлари рус тилида нашр этилади. Бу эса буюк мутафаккир асарларининг бошқа тилларга ҳам таржима қилинишида катта роль ўйнайди. Мазкур ўн томлик Ўзбекистон Фанлар академиясининг «Фан» нашриёти томонидан босмага тайёрланиб, Москвада чоп этилади.

Ғафур Ғулом номидаги Давлат бадиий адабиёт нашриёти 1963 йилдан буён Алишер Навоийнинг 15 томлик асарларини оригиналда нашр этиб келаётгани ҳаммага маълум. Шундан ўн тўртинчи томи ҳам босмадан чиқди. Сўнгги томи эса юбилейгача ўқувчилар қўлига тегади. Жумладан, шоирнинг рус тилида бир томлик танланган асарлари, ўн тилга таржима қилинган ва, бир китоб шаклига келтирилган афоризмлари ҳам босиб чиқарилди. Улкан адиб ижодига бағишланган 17 номдаги илмий асарлар ҳам ҳар икки тилда чоп этилади.

Атоқли шоир, давлат арбоби ва мутафаккир Навоийнинг портрети ва монументини яратиш учун ҳайкалтарош ва рассомларнинг Бутуниттифоқ конкурси эълон қилинди. Ҳозир СССР халқ рассоми академик М. М. Герасимов шоир замондоши Маҳмуд Музаҳиб чизган расм асосида Навоий сиймосини гавдалантириш устида ишламоқда. Москва, Тошкент, Самарқанд ва Навоий шаҳарларида Навоий монументлари ўрнатилади.

Маълумки, Навоий ҳаёти ва ижоди қадимий Самарқанд билан ҳам боғлиқдир. Шуни назарда тутиб, 1968 йилнинг февралида Самарқандда Навоийга бағишланган илмий сессия ўтказилади. Республика Фанлар академияси иштирокида қатор шаҳарлардаги олий ўқув юртларида юбилей илмий сессиялари бўлади. Февраль-март ойларида эса, барча Иттифоқдош республикаларда, Халқ Демократик мамлакатларида юбилейга бағишланган илмий конференция ва адабий кечалар ўтказилади.

1968 йилнинг май ойида республика ижодий союзларининг улкан ижод соҳиби ижодига бағишланган бирлашган пленуми бўлади.

Бир сўз билан айтганда, адабиётимизнинг фахри бўлмиш буюк Навоий юбилейига ҳозирлик қизғин. Юбилей — улкан адибга бўлган меҳру-муҳаббатимизни изҳор этувчи умумхалқ тантаналарига айланиб кетади.

Гидромеханизаторлар ғайрати

Улуғ Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб нишонлаш учун беш йилликни муддатидан илгари бажариш юзасидан юксак мажбуриятлар олган Хоразм область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари йиғим-теримни тезроқ туғаллаш, келгуси йил мўл ҳосилига мустаҳкам замин яратиш тадбирларини изчиллик билан амалга оширмоқдалар.

Суғориш тармоқларини тозалаш, бунинг учун 8 миллион кубометрдан ортиқ тупроқ ишларини бажариш, қатор каналлар ва ариқларни реконструкция қилиш талаб этилади. Бу соҳадаги ишлар ўтган йилдагидан ҳам анча илгари — 20 сентябрда бошлаб юборилган эди. Урганч ва Тошсоқа қурилиш-монтаж бошқармаларининг 70 экскаваторчи, 40 бульдозерчиси ирригация тармоқларини тозалашга сафарбар қилинди. Шу механизмлар кучи билан икки ой ичида 3,5 миллион кубометр тупроқ қазиб чиқарилди. Полвон. Урганч — Орна, Октябрь — Орна, Тўқсон — Орна каналлари реконструкция қилинди. Урганч — Орна каналида янги ўзан қазиляпти. Тошсоқа канали чуқурлаштирилмоқда.

Область гидромеханизаторлари суғориш тармоқларини яқин кунларда тозалаб, кузги шўр ювишни барвақт ўтказиш учун курашмоқдалар.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

У ф қ

Саид АҲМАД.

(ШУ НОМЛИ РОМАННИНГ ИККИНЧИ КИТОБИДАН).

□ □

Яна чаросга ранг кириб қолди. Чортерак боғларида шафтолилар ғарқ пишган. Болалар қўлида дум бермай узилган хандалаклар.

Қишлоқда ҳар куни бир хушхабар. Кимнингдир эри, боласи урушдан келаяпти. Чолларнинг куни туғди. Кунига икки-уч хонадонда зиёфат ейдилар. Қора хат олганларнинг уйи жимжит. Уларнинг етим болалари тўй бўлаётган уйлар эшиги олдида елкаларини қисиб аллақандай ҳавас, ўкинч билан ўйин кулгига қараб турадилар. Дадаларининг медалларини тақиб, юлдузли шапкаларини кийиб олган болалар орқасидан эргашадилар, бир марта бўлса ҳам ушлаб кўришни сўрайдилар.

Бировнинг уйида тўй, бировнинг уйида аза.

Иноят оқсоқолнинг иши кўпайиб кетган, бир оёғи Марғилонда, бир оёғи Чортеракда. Ора-сира вақт топиб арслондек ўғлини тортиб олган қудаси билан сўкишиб ҳам келади. Рисолатнинг ҳам эри келди. У уйида келди-кетдини кутиш билан овора. Ҳовлисида пишиб тап-тап тўкилиб ётган шафтолилар увол бўлаётганидан нолиб қолади. На бировга беради, на вақт топиб бозорга чиқаза олади.

Раис опа бутун қишлоқ тўй-тўйлашиб ғўза парваришсиз қолаётганидан нолиб нима қилишини билмайди. Кимни сўкади, кимни далага ҳайдаб чиқади.

Ахир одамлар бу кунни қанчалаб энтикиб кутишган. Майли, бир-икки кун яйраб олишсин, болаларининг дийдорига тўйиб олишсин.

Опа бугун идорага кечроқ келди. Асрора уни кутиб ўтирган эди. Икковлашиб ичкарига киришди. Икковининг ҳам ранги кетган, озиб, қовоқлари салқиб қолган.

Опа қариб қолди. Сочларида битта ҳам қораси қолмади. Эридан урушнинг иккинчи йилидаёқ қора хат келган. Уч болага ҳам она, ҳам ота бўлиб боқди. Ўкситмай катта қилди. Айниқса, уруш тугаб ҳамманинг дадаси қайтиб келаётган пайтда, унинг болалари ҳам кўчага чиқишади, почтачининг йўлини пойлашади. Бола. бола-да. Нима деб бўлади. Опа уларни овутарди-ю, ўзини овутишга чора тополмайди. Шу ўтган жудолик йиллари уни қаритди. Кўзи ҳам хиралашиб кўзойнак тақмаса хат ўқиёлмайдиган бўлиб қолди.

Асрора ундан ўттиз ёш кичик. Авжи кучга, ғайратга тўлган йиллари уруш пайтига тўғри келди. У бутун кучини, ғайратини колхозга берди. Кўпроқ ҳосил бўлса урушга, аскарларимизга дармон бўлади, деди. Каримжонини тезроқ келишига мадад бўлади, деб ўйлади. Аммо Каримжондан дарак йўқ. Ундан на хат, на хабар бор. Урушнинг тугаганига уч ой бўлай деб қолди. Каримжон охирги хатни тўққизинчи май куни, ғалаба қилдик, деб ёзган эди. Ана шундан кейин Каримжон жимиб кетди.

Наҳотки у сўнгги ўққа учган бўлса? Наҳотки у оғир ярадор ҳолда хат ёзиб кейин кўз юмган бўлса!?

Мана шу салкам уч ой ўз ишини қилди. Ўтканнинг ўроғини, кетканнинг кетмонини оладиган Асрора ўзига ўхшамай кетди.

Уруш қийноқлари қаддини букелмаган бу икки аёл эл олдида ўзларини тутиб туришар, аммо танҳолик чоғларида кўз ёшларидан аламларини олардилар.

Опа неча Асрорани чақиртирган эди. Ўзи кечқуруи райкомга кетиб қолганидан у билан учрашолмаган эди. Кечқурун унга қоровул юбориб далага кетмасдан тўппа-тўғри правлениега келишини тайинлаганди.

— Менга қара, синглим, қизларингни далага опчиқма. Ҳозироқ боққа бор. Ҳаммаёғидан ўт чиқиб жуда хунук бўлиб кетибди. Ўтларни юлиб ташланглар. гулларнинг тагини юмшатиб ариқларга сув очинглар. Кечкача шу боғни ораста қилиб қўйиш керак. Боғда катта зиёфат қиламиз. Фронтдан келганларга ош тортамиз.

Ҳали у гапини тугатмаган ҳам эдики, омбор мудири бир қўли йўқ йигит кирди.

— Шошмай тур. Сен ҳам эшит. Чорвага одам юбориб битта каттароқ қўй опкелтир. Новвойга бир қоп ун юбор. Узум. шафтоли олиб келинглар. Клубдаги жамики столларни, стулларни ўшоққа олиб бор. Асроранинг қизлари сенинг ихтиёрингда. Энди боринглар. Тушдан кейин ўзим хабар оламан.

Асрора билан омбор мудири чиқиб кетишди. Улардан кейин опа ташқарига чиқиб қоровулни чақирди.

— Манави рўйхатдаги кишиларни кечқурун соат олтига боққа чақиринг. Опа бухгалтерияга кирди.

Бугунги маросим оддий маросимлардан эмасди. Опа шу масалада кечаси райкомга бориб қишлоқ одамлари тўй-тўйлашиб дала ишлари қолиб кетаётгани, уларга бир нима дейишга кўнгли бўлмаётганини айтган эди. Райком секретари яхши бир маслаҳатни ўртага ташлади. Бу опага жуда маъқул тушди.

Фронтдан қайтганларни бир жойга тўплаб, уларга ош-туз тортиб дала ишларига ёрдам беришларини сўрайдиган бўлди.

Асрора опа айтгандан ҳам зиёда қилиб боғни тозалади. Супуриб сув сепилган боғ электр ёруғида жудаям ажойиб бўлиб кетди. Столлар ясатилган. Алвон ранг шафтолилар, узум. олмалар, хандалаклар столни яшнатиб юборган эди. Кабобчининг кўрасидан кўтарилган оқиш тутун дарахтлар орасида сузиб юради. Унинг ҳиди унутилган, урушдан олдин бўладиган колхоз тўйларини эсга соларди.

Кўкси орден медалларга тўлган йигитлар гижим рўмолга ўранган хотинларини етаклаб, болаларини опичлаб боғ дарвозасидан кириб келишарди.

Опа ҳам кийинган. Унинг ҳам кўкрагида бир эмас икки Ленин ордени. Асроранинг ҳам пардози жойига келиб қолган. Унинг ҳам кўкрагида «Ҳурмат белгиси», бир медаль. Бригада қизларининг ҳаммаси икки-уч мартадан ҳукумат мукофотига сазовор бўлган эдилар. Фақат ўзи билан ўзи овора бўлиб қолган Дилдоргина бу ҳурматлардан четда эди.

Боғ ичи одамга тўлди. Опа меҳмонларни дастурхонга таклиф қилди. Ҳамма стол атрофига бири-кетин ўрнашиб олди. Опа тўрга чиқиб ўтирганларга бирмабир қараб чиққач, пўкаги очилмаган вино шишасига вилка билан уриб шовқинни босди-да, гапира бошлади.

— Рухсат этинг, азиз қаҳрамонларимиз шарафига аталган зиёфатимизни очиқ деб эълон қилишга. — Опа чапаклар босилгунча кутиб турди. —Азиз биродарлар, ҳамқишлоқ қаҳрамон жангчилар, омон-эсон ғалаба билан қайтиб келишингизни бутун қишлоқ, колхоз аъзолари номидан табриклайман. Сиз чинакам қаҳрамонларча жанг қилдингиз. Душманни, ёвуз фашистни ўз уясигача қувиб бориб тор-мор қилдингиз. Раҳмат. Сиз билан бирга кетган ҳамқишлоқларимиздан қирқ уч киши қаҳрамонларча шаҳид бўлдилар. Биз уларнинг номини унутмаймиз. Ҳамиша эслаб турамиз. Уларнинг сағирларининг бошини силаймиз. Етимликларини билдирмаймиз.

Опанинг кўзлари йилтираб овози титради. Ҳамма бирдан жимиб қолди. Ҳўрсинган, пиқиллаб йиғлаган товушлар эшитила бошлади. Опа ўзини ўнглаб яна гапира бошлади.

— Уруш қурбонсиз бўлмайди, дейдилар. Фашист қанчалаб оналарга, келинларга қора кийдирди. Қанчалаб шаҳарларимизни вайрон қилди. Биз ёвуз фашистдан қасос олдик. Аммо қурбонларимизни ҳеч қандай қасос қайтариб бермайди. Шаҳарларимизни қайта қуриб оламиз, аммо қурбонларимизни қайта тирилтиролмаймиз. Кўксимизда алам, аччиқ алам қолди.

Укалар, қаҳрамон укаларим, сиз фронтда пайтларингизда хотинларингиз, сингилларингиз, қизларингиз сизларнинг йўқлигингизни билдирмадилар. Астойдил ишладилар. Ишлаганда ҳам бутун кучларини, бутун ғайратларини аямай ишладилар. Еб турган нонларининг ярмини ушатиб фронтга юбордилар. Қаранглар, ўша ўзингиз кўрган нозик бармоқларга қаранглар. бу қўллар дағаллашиб кетди, неча марталаб қабариб, неча марталаб қадоқ бўлди. Қиш совуқларида ҳам. саратон жазирамасида ҳам даладан бери келмадилар. Сиз келдингизу у кунлар унут бўлди. Мана шу кунни келтириш учун сиз у тарафдан биз бу тарафдан фронт очиб курашдик.

Опа унчалик гапга уста эмасди. Бугун севинганиданми, ҳаяжонланганиданми унга гап қуйилиб келар, гапининг сира поёнига етолмасди. Гапирган сари яна гапиргиси келарди. Меҳмонлар ҳам чурқ этмай унга қулоқ солишарди.

Опа охири гапини тамом қилди.

— Хуш келибсизлар. Туғилган қишлоққа! Пой-остоналарингга хуш келибсизлар, жигарпарим! Қани, энди дастурхонга қаранглар.

Темир ўчоқ олдида қиздирилган доира тараклади. Адолат аввалига уялиб, кейин қизишиб ўйинга тушиб кетди. Опа ўрнидан туриб Аъзамжонни тортди. Аъзамжон медалларини жаранглатиб ўйинга тушиб кетди. Қарсак, қийқириқ бошланди. Озроқ ичиб танаси қизиб қолган йигитлар биров тортмаса ҳам ўзлари туриб даврага туша бошладилар.

Кеч салқинида чирманда сўлиб пўкиллаб қолгунча ўйин тўхтамади. Охири чирманданинг ип илмаги бош бармоғини кабартириб юборган доирачи бармоғини сўриб ўчоқ олдига кетди-ю, ўйин тўхтади. Ҳамма яна жойига ўтирди. Энди илгариги жимлик йўқ. Келди-кетдига алаҳсиб уйидан чиқолмаган йигитлар бир-бирлари билан, сен қайси фронтда эдинг, сен қачон ярландинг, деб суриштира бошладилар.

— Укалар, яна бир гап бор. Мана, омон-эсон қайтиб келдинглар. Бир маслаҳатни ўртага ташламоқчи эдим: Агар уйни соғиниб қолган бўлсанглар майли, уч-тўрт кун дам олинглар. Аммо келди-кеттини ўзларинг кутасизлар. Хотинлар далага чиқиши керак. Иш қолиб кетди, — деди опа.

Опа атайин шундай деди. Йигитларнинг иззат нафсини қўзғамоқчи бўлиб айтди. Унинг отган ўқи худди мўлжалнинг ўзгинасига бориб теккан эди. Йигитлар шивир-шивир қилиб қолишди. Бири ўрнидан туриб кетди.

— Нима деяпсиз, опа? Уйни қанча соғинган бўлсак, манаву қўллар ҳам кетмонни шунча соғинган. Гапни айлантирмай, шама қилмай айтаверинг. Бир-икки марта ишдан қочганмидик. Энди аёллар дам олишсин. Ўзимиз ишлаймиз.

Опа кулиб юборди.

— Дуруст, қизим сенга айтаман десам, келинларим тушуниб қолишди.

— Ия, ия, опа, биз келин бўлдикми.

Опа икки қўлини кўтариб, худди таслим бўлаётгандек уларга қаради.

— Тавба қилдим, ҳазил қилиб айтдим.

Кулги кўтарилди.

— Ҳа, агар тавба қилмаганингизда нақ учинчи фронтни очвордардин.

Опа яна шовқинни босди.

— Раҳмат, укаларим. Ўзим ҳам худди шундай бўлади, деб ўйлаган эдим. Бўлди, бошқа гапим йўқ. Буёғи тўй, ўйин-кулги. Ҳой доирачи бола, опке доирангни, ўзим ўйнайман.

Чирманда гумбирлади. Опа кенсаларга хос салобат билан йўрғаларди.

Бу ўйинларга аралашолмай турган Асрора секин ўрнидан турди-ю, дарвоза томонга юра бошлади. Уни кўриб қолган Дилдор югурганча бориб қайтариб олиб келди. Энди уларнинг иккови ҳам ўйинга тортиб туширишди. Асрора қўлини кўтариб ўйинга бир чоғланди, ўйнолмади, дарров даврадан чиқди.

Дилдор астойдил ўйнарди. У энди ниҳоятда очилиб кетган, уни кўрган одам болали хотин деб ўйламасди. Чақнаган оҳу кўзлар сузилар, самбитдек нозик беллари эгилиб, буралиб ҳаммани маҳлиё қилган эди. Унинг қоши ҳам, кўзи ҳам, жамики аъзойи бадани силкиниб ўйнарди. Дилдор урушдан олдин шунақа эди. Ўтган аламли йиллар, айниқса Оқсоқол унинг бошига кулфат солган вақтларда у мутлақо ўзгариб кетган эди. Ҳусни ҳам, вужудидан таралиб турадиган аллақандай йигит кишини маст қиладиган, уйқусини ўғирлайдиган тароват ҳам аллақайга ғойиб бўлганди. Ташвиш қиз боланинг ҳуснини оларкан, шўхлигини ҳам, овозидаги латофатни ҳам қуваркан. Дилдор ана шунақа бўлиб қолганди.

Бугун у йўқотган ҳамма нарса қайтиб келди. Эри, бахти, ҳусни, шўхлиги яна у билан бирга.

Аъзамжон унинг ўйинларини кўрмаган эди. У фронтга кетаётганда у сочлари жамалак қизча эди. Отпускага келганда Дилдор тўлишиб қолган, юзига билинар-билинмас ҳуснбузар тошган, қарашлари ишқ қиздиргандек аллақандай сармаст, қоматига, ҳуснига андак бино қўйган пайти эди. Ана ўшанда Аъзамжон уни кўриб тинчини йўқотган. Унга уйланди, яна кетди. Ўша тонгдек беғубор, тушдек аллақандай хотирда сақлаб бўлмайдиган кунлар жангда юрган, бахтга тўймаган йигитни шу пайтгача тамшантириб келарди. Ўша кўз очиб юмгунча ўтган кунларда Аъзамжон Дилдорнинг ҳуснига ҳам, шўхлигига ҳам тўёлмай, қолганди. Келди, келиб унинг кўзида ёш, юзида сўлғинлик ғижимларини кўрди.

Бу яқин ора қишлоқда Дилдордек гўзал, Дилдордек лобар жувон бўлмаса керак.

Аъзамжон бахтиёр, ўз хотинининг ҳуснидан маст эди.

Дилдор йўрғалар, муқом устига муқом қиларди. Йигитлар қийқириб чапак чалишарди.

Ҳатто тумшайиб ўтирган Асрора ҳам бахтиёр чапак чалар, ўртоғининг ҳусни-латофатига маҳлиё эди.

Базм алла вақтгача тинмади. Чирманданинг тарақлаши, йигит-қизларнинг қийқириғи Чортеракнинг узоқ узоқларигача эшитиларди.

Чортерак бу кунларни қачонлардан бери орзиқиб кутарди.

Сўнмас у кунлар шуҳрати

ҚУРОЛДОШ ДЎСТЛАРНИ ЭСЛАБ...

Мен Самарқанд Давлат университетининг иккинчи курсида ўқиётганимда тўсатдан Улуғ Ватан уруши бошланиб кетди. Ватан хавф остида қолган кезларда аудиторияларда лекциялар эшитиш ниҳоятда оғир эди. Кўпчилик студентлар қадрдон нур-зиёхоналарини ташлаб фронтга отландилар.

Биз дастлаб ҳарбий таълим олиш учун Фрунзе ва Олмаота ҳарбий пиёда билим юртида хизмат қилдик. Университетнинг филология факультетини тамомлаган Шароф Рашидов, область халқ маорифи бўлимининг мудири Турсун Бобохонов, халқ хўжалиги институтини битирган Иван Яковлевич Сафронов, Рубин Григорьевич Гульянц, Владимир Иванович Никазанченко, ЎзДУ тарих факультетини тугатган Александр Васильевич Уберский, география факультетининг учинчи курс студенти Зубайдулла Тоғаевлар билан бирга Фрунзе ҳарбий билим юртида душманга қарши кураш тактикаларини жадал суръатлар билан ўргана бошладик.

Душман шиддатли, аёвсиз ҳужумга ўтган эди. У оч бўриден қутуриб, қадами етган ерни вайронага айлантирар, тинч аҳолини қириб шаҳар ва қишлоқларни ёндирар, бойликларимизни талар эди. Бизни Мудофаа халқ комиссарлигининг буйруғи билан Москва ҳимоясига юборишга қарор қилишди. Ҳарбий билим юртида бизни тантанали кузатиш маросими бўлди. Йиғилишни Ҳарбий билим юртининг бошлиғи подполковник Левин очиб, батальон командирига сўз берди. Батальон командири Мудофаа комиссарлигининг буйруғини ўқиб эшиттирди. Шундан кейин батальон партия бюросининг секретари Шароф Рашидов сўзга чиқиб, жонажон пойтахтимизни, Ватанимизнинг ҳар бир қарич ерини немис-фашист газандалардан бир томчи қонимиз қолгунча ҳимоя қиламиз, деди.

Бу сўзлар ҳаммамизнинг қалбимизда жўш урган ватанпарварлик ҳис-туйғуларимизнинг ифодаси эди.

Биз Москва остоналарига етиб боргунимизча душман совет Қуролли Кучларининг қақшатқич зарбасига учраб, ўз уяси томон чекина бошлади. Шунинг учун бизни Ленинград фронтига юборишди.

Мана, Бологое узловой станциясидамиз. Немис-фашист калхатлари тинмай станцияга ҳужум қилиб турганликлари сабабли қурол-аслаҳа ортилган ва солдатлар билан лиқ тўла поездимиз илгари силжий олмасди. Ҳаддан ташқари совуқ, қор бўрони кўз очирмайди. Шундай бўлса ҳам Старая Русса томон пиёда йўл олдик. Ана шу қийин пайтларда командиримиз ва партия ташкилотининг секретари ҳаммамизнинг ҳол-аҳволимиздан хабардор бўлишар, жангчиларга далда беришар, уларнинг руҳини кўтаришарди. Бир ҳафта мобайнида 150 километр йўл босгач, Ленинград областининг йирик район марказларидан бири Крестцияга кириб бордик. Бу ерда машиналарга ўтириб, яна 50 километр йўл юрдик.

1942 йил 2 январда душман билан юзма-юз жанг қилиб, Дуброви, Юрьев, Олгена ва кейинчалик Холм. Пено районини ва аҳоли яшайдиган пунктларни душмандан озод қилдик. Қўмондонликнинг жанговар буйруғи аъло даражада бажарилди. 38-ҳужумчи бригадамизга гвардиячи бўлинма деган юксак ном берилди. Ленинград ва Калинин фронтларининг турли жойларида шиддатли жангларда ҳам қатнашдик. 1942 йил 27 январь куни бўлинмамизга Марфина — аҳоли яшайдиган пунктни немис-фашист босқинчилардан озод қилиш тўғрисида буйруқ берилди. Душман бу ерда қаттиқ мудофаага ўтиб, жуда кўп қурол ва ҳарбий техника тўплаган эди. Даҳшатли жанглар бошланди. Биз қурбонлар бериб бўлса ҳам, пунктни душмандан тозалашга муваффақ бўлдик. Ана шу жангда кўрсатган мардлик ва қаҳрамонликлари учун 9 киши СССР орден ва медаллари билан тақдирланди. У баҳодирлик кураши эвазига юксак мукофотга сазовор бўлган Шароф Рашидович жангларнинг бирида оғир ярадор бўлиб госпиталга жўнатилади. У ана шу жароҳат туфайли 1942 йилнинг охирларида армия хизматидан бўшатилган эди.

Мен бўлсам 1942 йилнинг июнь ойида Калинин фронтида ярадор бўлдим. Мен санбатда даволандим. Қуролдош дўстлар бир-биримиздан жанг пайтида ажралиб кетгандик. Лекин гоҳо-гоҳо учрашиб турардик. Медсанбатда даволанаётганимда Самарқанд Давлат университетнинг собиқ ректори Азиз Валиев билан тасодифан учрашиб қолдим. У шу медсанбатнинг комиссари экан. Бизларга узоқ суҳбатлашиш насиб бўлмади. У ўша заҳоти мен билан хайрлашиб жанг майдонига кетди. Орадан бир неча кун ўтгач, Азиз Валиевнинг душманга қарши қаттиқ жангда қаҳрамонларча ҳалок бўлганлигини эшитиб. қайғу оғушида қаттиқ изтироб чекдим.

Мен госпиталдан даволаниб чиққач, Украина, Белоруссия, Кавказ, Қрим, Болтиқ бўйи республикаларини немис-фашист газандаларидан озод қилишда разведкачилар бўлинмасида бронетранспортёр командири бўлиб ишладим. Улуғ Ватан уруши ғалаба билан тугагач, бизлар яна тинч, ижодий ишларга киришиб кетдик. Лекин қонли жангларда, ҳаёт-мамот курашларда елкама-елка туриб ёвуз душманга қарши тик борган ва уни маҳв этишда жасорат кўрсатган қуролдош дўстлар ҳарчоқ бир-бирларини эслайдилар, сўнмас кунлар хотирасини ҳаяжон билан фикран, хаёлан ўтказадилар. Мен ҳам уларни бир умр ёддан чиқармайман.

Олдин старшина, кейин разведка рота сиёсий раҳбари Турсун Бобохонов 1942 йил апрелда Старая Русса яқинидаги Пашня қишлоғидаги жангларда яраланди. Госпиталда даволангач, яна бир неча марта жанг га киради. 1944 йилда яна оғир ярадор бўлади ва фронтдан қайтади. Ҳозир у Самарқанд Давлат университетининг партия тарихи кафедрасида илмий ходим бўлиб ишлаяпт.

Иван Яковлевич Сафронов эса Украинада, Брянск шаҳрида, Болтиқ бўйи республикаларини озод қилиш учун олиб борилган жангларда взвод командири, кейинчалик рота ва ўқчи батальон командири бўлиб хизмат қилади. Ҳозир у республика халқ контроли комитетининг ходими.

Самарқанддаги кинотехника мастерскойининг директори Рубин Григорьевич Гульянц Старая Русса остоналарида бўлган жангларда иштирок этган. 1942 йили у оғир яраланади. 1944 йил ноябрь ойида соғлиги ёмонлашганлиги туфайли армиядан қайтади.

Кейинчалик бригадамиз сафига келган ЎзДУнинг тарих факультетини тамомлаган Ғайбулла Мусабоев ҳам кўпгина шаҳар ва қишлоқларни душмандан озод этишда қатнашди. Ҳозир Наманган пединститутининг партия тарихи кафедрасининг старший ўқитувчиси. Шунингдек Тошкентдаги Қўйлиқ ремонт-механика заводида директор ўринбосари бўлиб ишлаётган Владимир Иванович Никазаченко, Тожикистон пединститутининг илмий ходими Зубайдулла Тоғаев, Самарқанд область китоб савдоси бўлимининг директори Александр Васильевич Уберский ва бошқалар ҳам биз билан бир сафда туриб, душманга қирон келтирганлардан. Совет ҳокимияти эллик ёшга тўлган мўътабар йилда уни ёвуз душмандан кўкрак кериб ҳимоя қилган қадрдон қуролдошларни ҳамиша ёдда тутамиз.

Маъруфжон МАҲМУДОВ.

ҲИНДИСТОНЛИК ДЎСТЛАР ҲУЗУРИДА 23 КУН

Ҳиндистонда ўтказилган ўзбек маданияти фестивали тамом бўлди. Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Узбекистон жамияти Ҳиндистон-Совет маданий жамияти билан биргаликда ташкил қилган бу фестиваль Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига бағишланган эди.

Ҳиндистонга бориб келган делегация раҳбари, Узбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Р. Сахибоев Тошкентга қайтганидан кейин Узбекистон телеграф агентлиги мухбирининг бир қанча саволларига жавоб берди.

ФЕСТИВАЛЬ ПРОГРАММАСИ НИМАЛАРДАН ИБОРАТ БУЛДИ?

БИЗНИНГ группа Деҳлига 31 октябрда етиб борди. Расмий делегация билан бирга ўзбек санъатининг таниқли арбоблари ҳам борган эди. Ҳиндистон жамоатчилиги вакиллари билан ўтказилган биринчи учрашувлардаёқ бизнинг фестивалимизга катта аҳамият берилаётганлиги, у Совет давлатининг юбилейи шарафига Ҳиндистонда ўтказилмоқчи бўлган байрам тадбирларининг таркибий қисми деб ҳисобланаётганлиги маълум бўлиб қолди.

Ҳиндистон-Совет маданий жамиятидаги дўстларимиз Совет Иттифоқининг, жумладан, Ўзбекистоннинг турмушига ўз ватандошлари жуда қизиқаётганлигини гапириб беришди.

Бизга сизлар турли шаҳарларда яхши кутиб олинасиз, бу шаҳарлар сизларни муштоқ бўлиб кутишяпти, дейишди. Хуллас, программа тузилаётганда мамлакатнинг кўпгина районларига бориш кўзда тутилди. Кейин эса бу программа янада кенгайтирилди. Ҳиндистонда олдин мўлжаллангандек 15 кун эмас, балки 23 кун меҳмон бўлдик.

ЭНГ МАРОҚЛИ УЧРАШУВЛАР ТЎҒРИСИДА ГАПИРИБ БЕРСАНГИЗ

ДЕҲЛИДАН ташқари биз Калькутта ва Бомбей сингари катта шаҳарларда бўлдик, Жайпур, Жамма ва Аграни бориб кўрдик, Панжоб, Орисса, Ассам штатларидаги кўпгина шаҳарлар ва қишлоқларда бўлдик. Ҳамма жойда бизни яхши кутиб олишди.

Бизнинг группамиз Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига бағишланган катта митингда қатнашди. Митингда Ҳиндистон бош министри Индира Ганди нутқ сўзлади.

Ассам штатидаги Гоахати шаҳрида ўтказилган учрашув унутилмас бўлди. Стадионда бизни 10 мингларча кишилар табриклаб кутиб олди. Улар Ўзбекистон меҳнаткашларининг ҳаётида Совет ҳокимияти йилларида жуда катта ўзгаришлар бўлганлиги, ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси, совет халқларининг дўстлиги тўғрисида айтилган гапларни эътибор билан тингладилар.

Кўпгина учрашуваларда Ҳиндистоннинг таниқли прогрессив арбоблари, штатларнинг министрлари сўзга чиқиб, тинчлик учун ва халқаро кескинликни юмшатиш учун курашда Совет Иттифоқи катта хизмат кўрсатаётганлигини, Октябрь революцияси Ҳиндистондаги миллий-озодлик ҳаракатига куч ва қудрат бағишлаганлиги тўғрисида гапириб бердилар. Совет Ўзбекистони шаънига кўпгина илиқ сўзлар айтилди.

Фестиваль қатнашчилари Панжобда тантанали кутиб олинди. Бу штат жамоатчилиги чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти билан кўп йиллардан бери биргаликда иш олиб бормоқда. Панжобликлар бизга, Ўзбекистон меҳнаткашлари билан дўстликни бундан буён ҳам авж олдира берамиз, деб айтдилар.

Ҳиндистонлик дўстларимиз билан фақат митинглар ва йиғилишлардагина учрашиб қолмай, айни вақтда ёзувчилар, артистлар, аҳоли турли табақаларининг вакиллари делегация аъзоларини меҳмон қилиб чақирдилар. Шу суҳбатларнинг ҳаммаси ҳамиша чинакам дўстона тусда ўтди. Совет-Ҳиндистон маданий алоқалари жамияти Ўзбекистон бўлимининг бошлиғи, Ўзбекистон халқ шоираси Зулфия шу кунларда сира тиним билмади, дейиш мумкин. Ҳиндистонда уни жуда яхши билишади. унга Жавоҳарлаъл Неру номидаги мукофот берилганлиги тўғрисида хабар фестиваль вақтида эълон қилингандан кейин шоиранинг обрўйи тағин ҳам ошиб кетди. Индира Ганди тинчлик учун курашувчи бир группа ҳинд арбобларига шу мукофотни топшираётганида биз ҳам ҳозир бўлдик. Делегациямизнинг яна бир аъзоси Туроб Тўланинг мароқли суҳбатдошлари кўп бўлди.

СССР халқ артисти Ҳалима Носирова, талантли ашулачиларимиз, рақкосаларимиз ва созандаларимиз катта муваффақият қозондилар. Ҳиндистон газеталари Ўзбекистон санъати ходимларининг юксак маҳоратини якдиллик билан қайд қилиб ёздилар.

ФЕСТИВАЛНИНГ АСОСИЙ ЯКУНЛАРИ НИМАЛАРДАН ИБОРАТ?

БИРИНЧИ ва асосий якуни шуки, бу фестиваль ҳинд-совет дўстлигини ривожлантириш йўлида қўйилган янги қадам бўлди. Ҳиндистон билан Ўзбекистон ўртасидаги маданий алоқаларни янада мустаҳкамлашга ёрдам берди. Ҳиндистон президенти Зокир Ҳусайн фестиваль қатнашчилари шарафига қабул маросими ўтказиб, мана шу ҳақда гапириб ўтди.

Ҳурсандлик билан шуни айтиш керакки, Ўзбекистон маданияти фестивали ҳиндистонлик дўстларимиз мамлакатида Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги кенг нишонланишига ёрдам берди.

Футбол. «ТОРПЕДО»НИНГ ДАДИЛ ОДИМИ

Кубок эгаларининг кубоги учун пойтахтнинг «Торпедо» ва Чехословакиянинг «Спартак» командаси ўртасида бўладиган матч футбол мутахассислари, ишқибозларда жуда катта қизиқиш уйғотди.

Унчалик катта бўлмаган Трнава шаҳрининг «Спартак» командаси футболчилари бундан беш йил муқаддам «Б» классида ўйнардилар. Командага тренер қилиб, Антон Малатински юборилади. Бир йилдан сўнг у «Спартак» командасини олий лигага олиб чиқишга муваффақ бўлди. Яқинда бу кичик шаҳарчанинг футболчилари барчани ҳайратда қолдирдилар. Улар Праганинг «Спартак» командасини ютиб, Чехословакия кубогини қўлга киритишди. Мамлакат чемпионатида эса иккинчи ўринни эгаллаб турибдилар. Трнавалик футболчилар фақат мамлакат биринчилигида эмас, халқаро мусобақаларда ҳам, катта обрў орттирди. Бу муваффақиятлар замирида команда устози Антон Малатинскининг ҳиссаси катта.

Стадионни тўлдириб ўтирган тошкентлик футбол мухлисларининг қийқириғи остида биринчи бўлиб тўпни меҳмон команда футболчилари ўйинга киритдилар. Улар ҳақиқатан ҳам тренерлари Малатинскининг фикрини тасдиқлаб, учрашувнинг дастлабки 15 минутида ташаббусни ўз қўлларига олдилар. Фақат марказий ҳимоячи Ярабекдан ташқари барча футболчилар ҳужумда қатнашди. Улар жуда тез ҳаракат қилишиб, тўпни 3—4 узатишдаёқ «Торпедо» командаси жарима майдончасига етказиб бериб турдилар. Кавазашвили дарвозаси томон бир неча тўп тепишди. Ленин автозаводчиларнинг дарвозабони бу тўпларни осонлик билан қайтариб турди. Катта тезликка унчалик кўникмаган «Торпедо» футболчилари аста-секин ўзларини ўнглаб олиб, ўйинни жарима майдончаларидан майдон ўртасига кўчиришга муваффақ бўлдилар. Уз навбатида Стрельцов ва ҳужумчи Шчербаков меҳмонлар жарима майдончаси яқинида хавфли вазият вужудга келтирдилар. Учрашувнинг 17 минутида Стрельцов икки ҳимоячини алдаб, меҳмонлар дарвозаси томон ташланади, ҳимоячиларнинг диққатини ўзига тортиб, тўпни тўппа-тўғри назоратсиз қолдирилган Шчербаковга етказиб берди. «Спартак» дарвозабони Козанко тўпга ташланди. Лекин у кечиккан эди. «Торпедо» ҳужумчиси тўпни дарвоза тўрига йўналтирди.

Учрашувнинг биринчи бўлими тамом бўлишига саноқли дақиқалар қолганда Шалимов бурчакдан тўп тепиб, спартакчилар дарвозаси яқинига етказиб берди. Пахомов боши билан уриб уни дарвозага киритди. Уйин охиригача автозаводчилар яна бир тўп уриб ғалабани мустаҳкамладилар. Бу тўпни эса Воронин киритишга муваффақ бўлди.

«Торпедо» командасининг ютуғида Эдуард Стрельцовнинг ҳиссаси катта. У меҳмонлар дарвозасига урилган икки тўпнинг ташаббускори бўлди. «Спартак» тренери Антон Малатински ҳам унинг майдонда жуда чиройли ўйин кўрсатганлигига, айниқса командадошларига тўпни ушлаб турмасдан, аниқ етказиб беришга тан берганлигини айтди. Стрельцов ўйинда бурилиш ясай биладиган талантли футболчидир. Чехословакия футболчиларининг устози «Торпедо» командасининг дарвозабони Анзор Кавазашвили ўйинига ҳам юксак баҳо берди.

Гарчи шанба куни бўлиб ўтган бу мусобақада «Торпедо» командасининг футболчилари 3:0 ҳисобида ғолиб чиқиб, Европа Кубоги томон яна бир дадил қадам қўйган бўлсалар-да, стадионни тўлдириб ўтирган тошкентлик футбол мухлислари «Спартак» командасининг чиройли ўйинини мириқиб томоша қилдилар.

Уйин тамом бўлиши биланоқ ҳар иккала команда тренерларига матч тўғрисида қисқача гапириб беришни сўрадик.

МАЛАТИНСКИ:

— Ютқазиб қўйишимизга асосан ҳимоячиларимиз йўл қўйган қўпол хатолар сабаб бўлди. «Торпедо» командасининг ҳимоячилари ўз вазифаларини аъло даражада уддаладилар. Бундан ташқари узоқ йўл босиб ўтган футболчиларимиз дам олмасдан ўйинга тушгани ҳам ўз таъсирини ўтказди.

В. ИВАНОВ:

— Менимча «Спартак» футболчилари кўпроқ ҳужумга қизиқиб кетиб, ҳимояни унутиб қўйдилар.

Фридрих ЗАГАР.
Чехословакияда чиқадиган «Правда» газетасининг мухбири, —

Воси МАҲКАМОВ,
Пўлат ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбирлари.

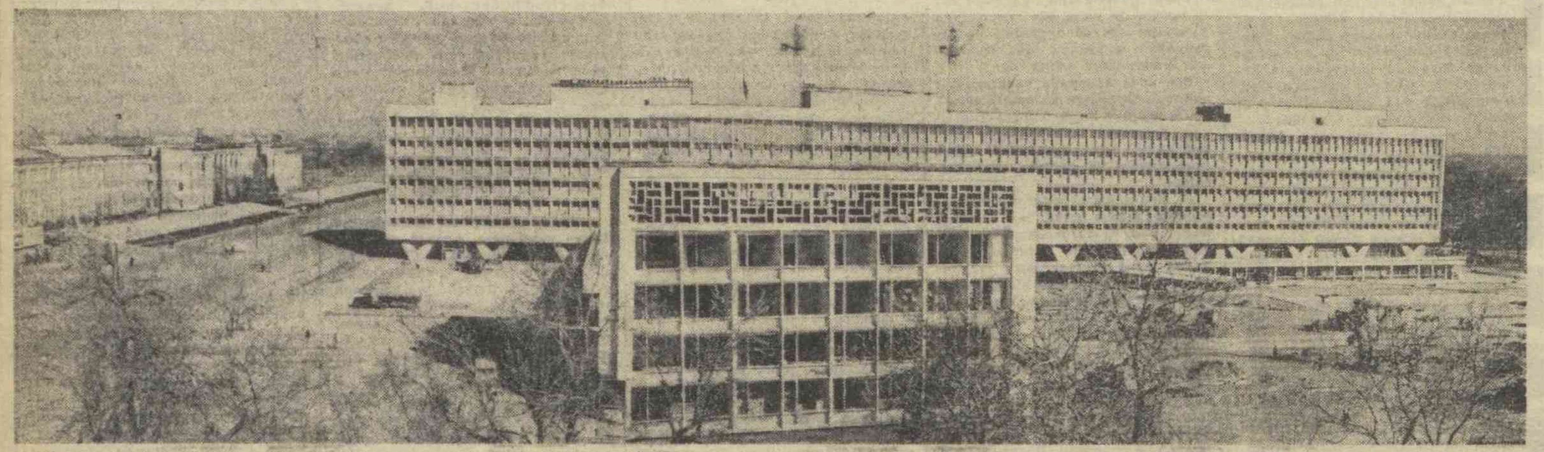

Тошкентнинг Ленин майдони тез суръатлар билан қайта қурилмоқда. Суратда: Ленин майдонининг бугунги манзараси.

А. Палехов фотоси.

ҲИНД ГАЗЕТАЛАРИ ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТИ ТЎҒРИСИДА

«Баҳор» — чинакам баҳор демакдир

Узбекистон рақс ансамбли «Баҳор»нинг гастроллари Мадрас маданий ҳаётининг марказий воқеаларидан бирига айланди. Чунки ўзбекча «баҳор» сўзи худди ҳинд тилидаги «банхар» сўзига ўхшаб, «баҳор» деган маънони билдиради. Сўзларнинг бир-бирига ўхшашлиги, ўзбек рақс усулларининг традицион ҳинд хореографиясига яқинлиги, ансамбль артистларининг жуда зўр маҳорати уларнинг ҳар бир чиқишини нурлар жилосига, музика ва рақс баҳорига айлантириб юборди...

Оркестр ижросида куй чалина бошлаганидан кейин Совет Урта Осиёси ва Ҳиндистон музика маданиятларининг бир-бирига яқинлигини сезиб олиш учун ҳинд томошабинларига деярли секундларгина кифоя қиларди. Ҳозирги томошабинларни халқ рақслари билан таништиришга ҳаракат қилган кишиларнинг кўпчилиги бу рақсларни ўз умрини яшаб бўлган эски ҳолида қизиқарли қилиб тасаввур қиларкан, айрим ҳолларда хатоларга ҳам йўл қўйдилар. Бироқ, ўзбек артистларининг концерти шуни кўрсатдики, Совет Иттифоқида халқ санъатининг булоқлари ҳамон қайнаб турибди.

Мадрас шаҳрида чиқадиган «Мейл» газетасидан.

* * *

...Ҳар бир мамлакатнинг халқ рақслари ўша мамлакат халқининг характерини ифодалайди, дейишади. Агар шундай бўлса, у ҳолда Ўзбекистон халқи жуда қувноқ ва бахтиёрдир. Унинг гўзал ва рангба-ранг, чуқур ҳис-ҳаяжон ва ажойиб куйлар билан бойитилган рақслари ҳаётнинг жуда ҳам зўр қувончини ифода этади... Бу рақслар мафтун этиб олмаслиги ва жуда ҳам ажойиб томоша ритмига тортмаслиги учун кишида фақат худди муз сингари совуқ қалб бўлиши керак.

Деҳлида чиқадиган «Таймс оф Индиа» газетасидан.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Опералардан парчалар, 9.30 — Увертюралар, 10.10 — Опереттадардан парчалар, 10.30 — Қўшиқлар, 11.15 — К. Маркс туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан, Тарих фанлари кандидати М. Рявиковнинг суҳбати (рус.), 11.25 - Концерт, 12.15 — Концерт, 13.30 — Рус қўшиқлари ва рақслари. 18.00 — «Правда» газетасининг обзори, 18.10 — Спорт, 18.40 — Симфоник рақслар, 19.20 — Қорақалпоқ куйлари, 20.00 — «Ўзбекистон қурилишларида» (радиожурнал), 20.45 — «Янги янъаналар», 21.00 — Концерт қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 22.15 — Кинофильмлардан қўшиқлар. 22.40 — Ўзбек ҳикоялари антологияси. Ҳ. Назир «Такси» (рус.). 23.20 — Концерт (янги Тошкент бунёдкорлари учун).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 18.00 — **Телеянгиликлар**, 18.15 — М. Горький туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. **Боғда яшовчилар** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 19.55 — **Жонажон диёр ёшлиги** («Ёшлик» студияси). 20.55 — **Телеянгиликлар**, 21.10 — **Катта ҳаёт саҳифалари** (ҳужжатли фильм), 21.40 — А. Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. **Адабий меросимиз ойнанжаҳонда** (4-эшиттириш), 22.20 — **Ҳам қўшиқ, ҳам симфония.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.30 — Ўқув эшиттиришлари программаси. **Географиядан машғулот** (мактаб ўқувчилари учун), 18.00 — Эстетика. Ҳаёт ва санъатда комизм. 18.30 — Назарий механика. **Бир нуқтада кесишувчи кучлар системаси.** (иккинчи курс студентлари учун).

19.45 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — **Олмаота кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 19.30 — **Санъат манбаи** (илмий-оммабоп фильм), 19.50 — **Комсомолия сўзлайди** («Ёшлик» студияси). 20.15 — **Сиз билан ёнма-ён** (телевизион бадиий фильм), 21.25 — Диёр куйлари.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/XI да **Қонли сароб.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/XI да **Ёшликда берган кўнгил.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Беором юраклар» ёшлар коллективи гастроллари. Айиқлар аттракциони. Ургатувчи — Владимир Тин.** Билетлар сотилмоқда.

КИНО

Паролнинг ҳожати йўқ — «ЧАЙКА», «УЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Жин — «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 12, 4 ва кеч 8 да).

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

● ЖЕНЬШЕНЬ ВА АСАЛ

УЗОҚ ШАРҚЛИК олимларнинг асалга аралашган женьшеннинг ноёб шарбатини олишларида асаларилар кўмак берди. СССР Фанлар академияси Сибирь бўлими Узоқ Шарқ филиалининг тоғлик тайга станцияси ходимлари асалариларни женьшень ўрнида ишлатиладиган ажойиб элеутерококк барглари солиб тайёрланган шарбат билан озиқланишга ўргатиш билан шуғулландилар.

Шу куз ажойиб сифатли дастлабки асал ҳосили йиғиб олинди. Элеутерококкли асалнинг кишини бардам қилувчилик таъсири зўр эканлигини тажрибалар кўрсатди.

М. РИБАКОВ.
(ТАСС мухбири).

● ИЛЕК ДАРЁСИДА ҚУНДУЗЛАР

КАТТА насос станцияси Илек дарёсининг ўзанини ярим ой мобайнида тўлдирди. Бошқирдистон ўрмонларидан Урал областига кўчиб келган қундузлар бу жойни яхши кўриб қолишган эди. Қундузлар яшаш жойини ёзда ўзгартириб, дарё ўзанларидан бирида ўрнашган эди. Кузга келиб Илек жуда саёзланиб қолди. Агар овшунослар ёрдам бермаса, қундузлар совуқ тушгунга қадар янги қишлик уяларини битказа олмас эди. Овшунослар дарё ўзанини қундузлар ўз уяларини қура оладиган юзага қадар сув билан тўлдирдилар.

Дарё қундузлари кўчиб келган район, шунингдек унинг атрофлари заповедник деб эълон қилинди: бу ерда ҳар қандай ов қилиш ман этилган.

В. ГАНЖА,
(ТАСС мухбири).

● ДЕНГИЗ КИРПИЛАРИ АВИАПОЧТА ОРҚАЛИ

АТЛАНТИКАДАН Мурманскка катта «Хабаровск» балиқ овлаш кемаси келган заҳоти шу кема капитанининг иккинчи ёрдамчиси Виктор Королев албатта бош почтамтда пайдо бўлади. Таниш алоқачилар ундан кўпдан-кўп посилкалар қабул қилиб олар эканлар, ҳар качонгидек ҳазил қилишади:

— Яна «денгиз жониворларини авиапочта билан юборяпсизми?» Бугун юбораётган нарсангиз нима — қуритилган акулами ёки денгиз кирписими?

Виктор Королев денгиз қаърида яшайдиган жониворлар ва ўсимликларни йиғиш билан шуғулланади. «Хабаровск»да унинг бу ишига қизиқиб қарашади. Чунки, биринчидан, унинг коллекцияси жуда ноёб — бир неча минг нусхага боради ва унинг хизматларидан океанология ҳаваскорларигина эмас, мутахассислар ҳам тез-тез фойдаланиб туришади. Иккинчидан, бу машғулот ҳар бир денгизчининг севган иши. Кема балиқ овида юрганда матрослар ов тўрига илинган маржонлар, жуда катта қисқичбақалар, денгиз кўк кирпиларини олиб, Виктор коллекциясини тўлдириб юборадилар.

Денгиз наботати ва жавжудоти билан қизиқувчиларнинг кўплари Королев коллекциясидан хабардор. Денгизчи ўз ажойиб коллекциясининг бир қисмини Рязандаги «Бригантина» клуби болаларига, Курск области, Рильск шаҳридаги мактаб ўқувчиларига ва денгиз билан қизиқувчи бошқа кўп кишиларга авиапочта орқали юборди.

В. ЗАСУХИН,
(ТАСС мухбири).

● ТАРВУЗДА ОРАНЖЕРЕЯ

ПРИМОРЬЕ ўлкасидаги Вознесенска кишлоғида яшовчи Н. Боршчевский уйига тарвуз кўтариб келди. У тарвузни икки палла қилди-ю кўзларига ишонмай қолди — палла ичидаги ингичка новдалар оқиш барглар ёзган эди. Улар бўшаб қолган тарвуз ичини тўлдириб кичкина оранжерея ҳосил қилган.

(ТАСС мухбири).

● ТУНГУЗ ҚАБИЛАЛАРИНИНГ БОҒЛАРИ

УЗОҚ ШАРҚДА мева берувчи қадимий боғлар топилди. Олимларнинг тахминига кўра, бу боғларни бундан 700-900 йил илгари тунгуз қабилалари барпо қилган. Боғлар Находка шаҳридан тахминан 70 километр нарида Сой водийсида жойлашган. Утиш қийин бўлган чангалзор ва дарахтлар қоплаб олган тош деворлар бу боғларни тўсиб турибди.

100 гектар чамаси майдонни эгаллаган боғда олмазор, ўрикзор, олхўризор ва токзорлар равшан ажралиб турибди.

(ТАСС мухбири).

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

Турли мамлакатларда

БУЮК БРИТАНИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ СЪЕЗДИ

ЛОНДОН, 25 ноябрь. **ТАСС мухбири О. Пивоваров хабар беради:** Бугун бу ерда Буюк Британия Коммунистик партиясининг XXX миллий съезди очилди. Британия оролларидаги миллион-миллион аҳолини ҳаяжонлантираётган энг муҳим масалаларни муҳокама қилиш учун Лондоннинг Кэмден районй муниципал кенгашининг залига 500 га яқин делегат йиғилди. Мажлислар залида съезд делегатларидан ташқари қардош коммунистик ва ишчи партияларининг вакиллари ҳам ҳозир бўлганлар. Улар орасида КПСС Марказий Комитети секретари Н. С. Соломенцев бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси делегацияси ҳам бор.

Буюк Британия Компартиясининг Ижроия Комитети ўтган съездлардан фарқ қилиб, умумий сиёсий докладни делегатларнинг кўриб чиқиши учун тақдим этмасликка қарор қилди. Съезд делегатлари партия фаолиятининг асосий масалалари юзасидан, шунингдек Англия ҳукуматининг ташқи ва ички сиёсати проблемалари юзасидан резолюциялар лойиҳаларини муҳокама қиладилар. Съезд делегатлари муҳокамасига ҳукуматнинг нарх-наво ва даромадларга оид сиёсати тўғрисида, ишчилар ҳаракатининг бирлиги тўғрисида, халқаро коммунистик ҳаракат тўғрисида, халқаро ишларда Буюк Британиянинг роли тўғрисида, мамлакатдаги қашшоқлик проблемаси тўғрисида бешта резолюция лойиҳалари тақдим қилинди. Бундан ташқари Вьетнам юзасидан ва фунт стерлингнинг девальвация қилиниши тўғрисида икки фавқулодда резолюция ҳам съезднинг муҳокамасига тақдим қилинди.

Съезднинг бугун эрталабки мажлисида партия раиси Ф. Стэнли гапирган кириш табрик сўзидан ва съезднинг иш органлари сайланиб бўлганидан кейин Вьетнам юзасидан ва фунт стерлингнинг девальвация қилинишининг Англия меҳнаткашларига келтирадиган оқибатлари тўғрисидаги фавқулодда резолюциялар муҳокама қилина бошланди.

Съезд қатнашчилари партиянинг «Социализмга боришнинг Британия йўли» деган янги программа лойиҳасини муҳокама қиладилар. Бу янги программа Англияда тинч йўл билан социалистик жамият қуриш методларини равшан ифодалаган.

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

Шу йилнинг бошида оммавий ғалаёнлар бўлган Шанхайдаги аҳвол мураккаблигича қолмоқда. Ушанда Мао Цзэ-дун группасининг «экономизм»га қарши кураш шиори остида меҳнаткашларнинг ҳаётий ҳуқуқларига қилган ҳужумига Шанхай ишчилари қаршилик кўрсатаётганликлари тўғрисида хабар берилган эди.

Шанхайда чиқадиган «Цзэфан жибао» газетаси 20 ноябрдаги бош мақоласида Мао-Цзэ-дун тарафдорлари шаҳарда «революцион комитет» тузишга муваффақ бўлганларидан кейин ҳам «ҳамон «ички уруш» давом этаётганлиги»ни, ҳамиша «куч ишлатган ҳолда кураш олиб бориш»га тўғри келаётганлигини тан олган. Шанхайда чиқадиган «Вэньхуэй бао» деган бошқа бир газета оддий коммунистларни улар «маданий революцияда» қатнашишни истамаяптилар, «ишнинг кетида юрибдилар», деб таъна қилган. Ўша газетанинг ўзи 20 ноябрдаги сонида Шанхайда «ички уруш»га даъват қилишлар кўпроқ эшитиладиган бўлиб қолди, деб тан олган.

«Цинхай жибао» газетаси Цинхай вилоятида Мао Цзэ-дун мухолифларининг «қарши ҳужумларидан» нолиб ёзган. «Шаньси жибао» деган бошқа бир газета Шаньси вилоятида «куч ишлатиб кураш олиб борилганлиги» тўғрисида ёзган.

Хитой матбуотида Мао Цзэ-дуннинг авантюристик, миллатчилик йўли билан келиша олмаган Хитой Компартияси Марказий Комитетининг айрим аъзолари, Хитойнинг кўзга кўринган партия ва давлат арбобларига қарши кампания кундан-кунга давом этиб бормоқда. «Синьаньхуэй бао» газетаси Хитой Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Хитой Компартияси Аньхуэй вилоят комитетининг собиқ биринчи секретари, Хитой Компартияси асосчиларидан бири Ли Да-Чжаонинг ўғли Ли Бао-хуага қарши яна хуруж қилган. «Газета Ли Бао-хуани у «раис Маонинг обрўсини тан олмади» ва «унинг ғояларини тарғибот қилмади» деб айблаган.

Пекиндаги уйларнинг деворларида янгидан-янги шиорлар ва дацзибаолар пайдо бўлмоқда. Сўнгги кунлар уларда Хитой Халқ Республикаси граждан авиацияси бош бошқармасининг бошлиғи ва Хитой ҳарбий-ҳаво кучлари қўмондонининг ўринбосари Гуан Жэнь-нун номи тез-тез тилга олинмоқда. «Граждан авиациясининг бош бошқармасида ҳокимият тепасида турган энг йирик шахс — Гуан Жэнь-нун қулатилсин», «Катта сотқин Гуан Жэнь-нун йўқолсин», «Гуан Жэнь-нун пинҳоний хўжайинларининг башараси очиб ташлансин», деган талаблар айниқса бот-бот такрорланмоқда. Лекин шу билан бирликда «Гуан Жэнь-нунга қарши қора фитна фош этилсин» деган ёзувларни ҳам учратиш мумкин.

Граждан авиацияси бош бошқармасида ва Пекин аэропортида Гуан Жэнь-нун тарафдорлари билан уларнинг мухолифлари ўртасида тўқнашувлар рўй берди. Халқ университетида бўлган қонли можаролар тўғрисида, цзаофанлар «Синьхуа агентлиги босмахонаси тафтиш қилинсин» деган чақириқ билан жамоат хавфсизлиги министри Сэ Фу-чжига мурожаат қилганлари тўғрисида ҳам хабарлар бор.

(ТАСС, 25 ноябрь).

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ XI ЧАҚИРИҚ IV СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети шаҳар Совети депутатларига маълум қиладики, меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг XI чақириқ IV сессияси шу йил 28 ноябрь кундуз соат 2 да Ўзбекистон КП Октябрь район комитетининг мажлислар залида очилади. (Навоий кўчаси, 11-уй).

Депутатларни рўйхатга олиш 1967 йил 28 ноябрь соат 13.00 да бошланади.

Тошкент шаҳар Советининг ижроия комитети.

«Совет Ўзбекистони» газета редакцияси партия, касаба союз ташкилотлари редакция ходими А. Мадумаровга қизи ДИЛФУЗАнинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26 Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, масъул секретарь — В34445, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33488. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31218, Коммунистик тарбия — В31455. Саноат капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалиги — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036, В37221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 49—85, Бухоро 31—41, Қарши (нефть разведкаси коммутатори орқали қўшимча) 84, Нукус 42—63, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

№ А — 277. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 01434.